

Голас Радзімы

№ 7 (1371)

ЛЮТЫ 1975 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 20-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

МІНСК ГСП
ул. Краснаармейская 9
Гос. 6-ка ім. Леніна

ЯДАВІТЫ СМОГ НІКОЛІ НЕ АТРУЦІЦЬ НАВАКОЛЛЕ ЗАВОДА

«ЗАВОД ПРАЦУЕ НА УРАДЖАЙ» . . . стар. 2—3.

РЭВАЛЮЦЫЯ ПЕРААСЭНСАВАЛА СТАРАЖЫТНЕЙШАЕ СЛОВА — ГЕРОЙ

«НА ТРАСЕ «МАГІСТРАЛІ ВЕКУ»» стар. 4—5.

Генерал арміі Павел БАТАЎ:

САВЕЦКІ САЛДАТ УНЁС РАШАЮЧЫ УКЛАД У СПРАВУ РАЗГРОМУ ФАШЫЗМУ

. стар. 5—6.

ПРАФЕСІЙНАЯ АРЫЕНТАЦЫЯ: ГРОДЗЕНСКІ ЭКСПЕРЫМЕНТ.

«ФАКУЛЬТАТ БУДУЧЫХ НАСТАўНІКАЎ» стар. 6—7.

З Рэспубліканскай выстаўні кніжнай графікі. А. САУЧАНКА. Ілюстрацыя да кнігі «450 год беларускага кнігадрукавання».

КНІГАЛЮБЫ І КНІГІ

Рэм ТКАЧУК,
намеснік старшыні Дзяржаўнага камітэта
Савета Міністраў БССР па справах выдавецтваў,
паліграфіі і кніжнага гандлю

гі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, — і вялікімі чытальнымі заламі, і рухомасцю кнігі...», «зрабіць кнігу лятучай», «павялічыць у шмат разоў яе абарачэнне».

Першыя савецкія кнігі проста з друкарняў траплялі на франты грамадзянскай вайны, у хаты-чытальні, у школы па ліквідацыі непісьменнасці, ва ўсе куткі краіны. Бурнае развіццё кнігавыдання і бібліятэчнай справы было характэрна для ўсіх народаў і народнасцей нашай

краіны, уключаючы і тых, якія да рэвалюцыі не мелі сваёй пісьменнасці.

Беларуская кніга, як вядома, мае даўнюю гісторыю. Яшчэ ў 1517 годзе выдатны беларускі асветнік Францыск (Героргій) Скарына заснаваў у чэшскай сталіцы Празе друкарню і выдаў першую кнігу на роднай мове. Але за 400 гадоў, якія прайшлі з таго часу да Вялікага Кастрычніка, выйшла ў свет на нашай мове толькі некалькі соцень кніг.

Цяперашняе развіццё кнігавыдавец-

кай справы ў Беларусі, як і ў іншых братніх рэспубліках Савецкага Саюза, пачалося толькі пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, калі друкаванае слова зрабілася здабыткам усяго народа, калі справа асветы і культурнага развіцця працоўных стала клопатам Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада.

Найбольш значным у Беларусі ў першыя гады Савецкай улады з'яўлялася выдавецтва «Звязда», створанае напярэдадні Кастрычніцкай рэвалюцыі пры Мінскім камітэце РСДРП(б). У студзені 1921 года пачынае дзейнічаць Дзяржаўнае выдавецтва БССР, якое адыграла вялікую ролю ў развіцці кнігадрукавання ў рэспубліцы. За першы год свайго існавання яно выпусціла 196 кніг, тыраж якіх склаў паўтара мільёны экзэмпляраў.

Цяпер у Беларусі працуе восем кніжных выдавецтваў. Толькі летась яны выпусцілі больш як 1 400 назваў кніг, бра-

[Заканчэнне на 5-й стар.]

У канцы мінулага года ў Савецкім Саюзе пачало сваю дзейнасць добраахвотнае таварыства аматараў кнігі, аб стварэнні якога абвясціў прайшоўшы ў Маскве Усесаюзны ўстаноўчы з'езд кнігалюбаў. Ён абраў кіруючыя органы новай масавай грамадскай арганізацыі, вызначыў бліжэйшую перспектыву яе работы.

Надзвычай вялікая сацыяльная патрэбнасць савецкіх людзей у чытанні як у абавязковай умове не толькі агульнай адукацыі і прафесійнай падрыхтоўкі, але і палітычнага развіцця, грамадзянскага выхавання, духоўнага, маральнага росту. Гэтым і тлумачыцца велізарны попыт на літаратуру самай разнастайнай тэматыкі ўсіх слабаў насельніцтва нашай краіны, у тым ліку і Беларусі.

Для вытокаў савецкага друку стаяў вялікі Ленін, які лічыў кнігу сілай, здольнай актыўна ўплываць на ход грамадскага развіцця. «Трэба забяспечыць чытача, — гавараў У. І. Ленін адразу пасля перамо-

МЕСЯЦ НА АРБІЦЕ

Аб рабоце экіпажа станцыі «Салют-4» расказвае былы камандзір станцыі «Салют-3» двойчы Герой Савецкага Саюза, лётчык-касманавт СССР Павел ПАПОВІЧ.

Перш за ўсё мне ад душы хочацца павіншаваць Аляксея Губарава і Георгія Грэчку з паспяховым выкананнем складанай і адказнай праграмы палёту і вяртаннем на родную Зямлю. Трыццаць дзён—гэта чалавечы і навуковы подзвіг. Тым не менш, зразумела, што тэрміны касмічных падарожжаў па меры неабходнасці будуць усё больш павялічвацца. Гэтага патрабуюць задачы глыбокага даследавання космасу, выкарыстання яго для навуковых і прыкладных патрэб чалавецтва.

Не выпадкова станцыі тыпу «Салют» названы навуковымі. На борце комплексу «Саюз» — «Салют» размешчана звыш дзвюх тысяч розных прыбораў, агульная вага толькі навуковых — дасягае дзвюх тон. Па разнастайнасці прыбораў і эксперыменту, іх унікальнасці касмічнай лабараторыі могуць пазайздросціць многія зямныя.

Нават кароткі расказ аб зробленым дае ўяўленне аб вялікім аб'ёме навуковых і тэхнічных даследаванняў, які выканан экіпажам «Салют-4», выканан з уласцівым майм сябрам выдатным веданнем справы, творчым агенчыкам.

Наўнасць на борце станцыі рэнтгенаўскіх і сонечных тэлескопаў дала магчымасць прывесці цыкл астрафізічных даследаванняў, якія маюць значную навуковую цікавасць.

Пры дапамозе сонечнага тэлескопа са спектрографам і дэфракцыйнага спектраметра вывучаліся ва ультрафіялетавым дыяпазоне спектра найбольш характэрныя ўтварэнні на паверхні і ў атмасферы Сонца, а таксама інтэнсіўнасць усяго дыска святла. Касманавты назіралі планету Сатурн у інфрачырвоным дыяпазоне, выпраменьванні шэрагу іншых нябесных целаў. Важна адзначыць, што гэта ўся інфармацыя, атрыманая ў час эксперыменту, зафіксіравана на плёнцы. Акрамя таго, па тэлеметрычнаму каналу яна перададзена на Зямлю.

Каб уявіць некаторыя маштабы работы экіпажа ў галіне навук, звязаных з практычным выкарыстаннем космасу ў народнагаспадарчых мэтах, прывяду некалькі прыкладаў.

У час мінулага палёту касманавты вывучалі верхнюю атмасферу Зямлі, вымяралі яе тэмпературу, характарыстыкі нейтральнага газу, плазмы, даследавалі выпраменьванні Зямлі ў інфрачырвонай вобласці спектра. Атрыманыя даныя — уклад у веды, якія дапамагаюць вучоным, напрыклад, больш надзейна прагназіраваць надвор'е.

Праблема захавання чысціні атмасферы стала праблемай глабальнай. Чалавецтва прымае дзейныя крокі, каб спыніць працэс яе забруджвання. У гэтым космас ужо цяпер аказваецца добрым памочнікам зямляны. Аляксей Губараў і Георгій Грэчка вызначылі празрыстасць атмасферы ва ультрафіялетавым і інфрачырвоным дыяпазонах спектра. Пры гэтым высветлялася ступень насычанасці атмасферы аэрозольна і вадзяной парай на розных вышынях над паверхняй Зямлі. Атрыманыя даныя дазваляць спецыялістам лепш зразумець будову і дынаміку забруджвання верхняй атмасферы, а таксама сфармуляваць метады кантролю за яе станам, а ў канчатковым выніку — прыняць неабходныя меры для забеспячэння чысціні зямной атмасферы.

Не раз адзначалася, што касманавты — гэта не толькі даследчыкі, але і даследуемыя. І гэта натуральна. Эры п'ятугодкі караблёў няма яшчэ і п'ятнаціці гадоў. У прычыне даказа-

на, што чалавек можа жыць і працаваць у космасе працягла час. Але які? Дакладна ніхто адказаць не можа. Адно з галоўных праблем, якія вызначаюць магчымасці чалавечай дзейнасці ў космасе, з'яўляецца пазнанне сутнасці бязважкасці, яе ўздзеяння на жывы арганізм. Дзеля гэтага Аляксей Губараў і Георгій Грэчка вялі даследаванні сардэчна-сасудзістай сістэмы з прымяненнем дазіраванай фізічнай нагрузкі і спецыяльнага вакуумнага касцюма. Гэтыя ж мэты мелі электракардыялагічныя абследаванні, ацэнка вестыбулярнай рэакцыі арганізма. Касманавты правяралі ўплыў бязважкасці на размеркаванне крыві ў арганізме, а таксама эфектыўнасць шэрагу сродкаў, якія выкарыстоўваюцца для прафілактыкі гэтай неспрыяльнай з'явы. Пры дапамозе электрагукавых метадаў вялося назіранне за змяненнямі, якія звычайна адбываюцца ў час доўгага палёту ў касцяных тканках чалавека і, у прыватнасці, у іх шчыльнасці.

Біёлагі атрымаюць адказ на пытанне аб тым, як паводзілі сябе ў касмічных умовах мікраарганізмы, размешчаныя ў спецыяльным культурыватары, насякомыя, вышэйшыя расліны, у іх ліку — «плантацыя» гарошку. Касманавты не толькі назіралі за сваімі зялёнымі сябрамі, але і вялі кіназдымкі, адлюстроўваючы тым самым этапы і асаблівасці росту і развіцця раслін.

Але, вядома, шмат пытанняў касманавтам зададуць перш за ўсё творцы арбітальнай станцыі, канструктары унікальнай навуковай апаратуры. Усе хочучы ведаць, як паводзіла сябе іх дзеішча ў час палёту, што трэба зрабіць, каб яно стала яшчэ больш дасканалым. Гэта важна не толькі для данай станцыі. Амаль у кожнай навуковай экспедыцыі ў космас ёсць тое, што адпрацоўваецца ўпершыню, рыхтуецца заўтра. Так, у адпаведнасці з праграмай выпрацоўваўся, напрыклад, метад аўтаномнай навігацыі. Сістэма «Дэльта» ўключала ў сябе бартавую вылічальную машыну, з дапамогай якой можна хутка праводзіць навігацыйныя вымярэнні, вызначаць і прагназіраваць арбіты станцыі без удзелу наземных сродкаў. Падобная сістэма мае важнае значэнне для будучых палётаў. У імя гэтых мэт правяраліся розныя падсістэмныя станцыі, якія ўваходзяць у комплекс жыццезабеспячэння.

На мой погляд, вельмі карыснай аказалася і вытворчая аперацыя па «рамонт» галоўнага люстра тэлескопа. Справа ў тым, што касмічныя фактары выклікаюць памутненне люстра, што пагаршае бячасць нябесных аб'ектаў. Выкарыстоўваючы новы прыбор, Аляксей Губараў і Георгій Грэчка ўпершыню ў практыцы нанеслі на паверхню люстра новы слой алюмінію і тым самым поўнасцю аднавілі яго адлюстроўваючы ўласцівасці.

Я спыніўся, і то каратка, толькі на некаторых фактах выкананай экіпажам работы. Вынікі навуковых і тэхнічных эксперыменту падвядуць вучоныя і спецыялісты. У заключэнне скажу, у гэтым мяне пераканала і наша работа з Юрыем Арцхоіным на борце станцыі «Салют-3», што арбітальныя доўгатэрміновыя навуковыя станцыі — выдатная навуковая лабараторыя для вывучэння і асваення космасу. Ім належыць будучае.

**

Указами Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Аляксею Губараву і Георгію Грэчку за паспяховае ажыццяўленне палёту на арбітальнай навуковай станцыі «Салют-4» і транспартным караблём «Саюз-17» прысвоены званні Герояў Савецкага Саюза і лётчыкаў-касманавтаў СССР.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

Многія навуковыя распрацоўкі Інстытута кібернетыкі АН БССР маюць вялікае практычнае значэнне і паспяхова ўкараняюцца ў народнай гаспадарцы. На юбілейнай выстаўцы «250 гадоў АН СССР», інстытут экспанавуў сістэму, якая дае магчымасць аўтаматызаваць праектна-канструктарскія работы на машынабудавальных прадпрыемствах краіны. Распрацоўкі інстытута ў гэтым напрамку прайшлі доследна-прамысловую праверку. Эканамічны эфект ад іх укаранення ў мінулым годзе склаў звыш 2,5 мільёна рублёў. Нядаўна група вучоных інстытута была ўзнагароджана медалямі ВДНГ.

НА ЗДЫМКУ: вучоныя Інстытута кібернетыкі АН БССР, ўзнагароджаныя медалямі ВДНГ: [злева направа] кандыдаты тэхнічных навук Н. КАРАЧЭНЦАВА, О. СЕМЯНКОУ, Я. УЛАДЗІМІРАУ, М. ЯРМОШ, Я. ДНЯПРОУСКИ.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

«САТРА» ПАВЕДАМЛЯЕ

У адрас Мінскага трактарнага завода прыйшоў пакет са Злучаных Штатаў Амерыкі. У ім маляўніча аформлены праспект, прысвечаны беларускім трактарам.

Пан Фітцпатрык, кіраўнік аддзялення фірмы «Сатра», якая займаецца продажам мінскіх трактараў у Англіі, Канадзе і ЗША, паведамляе, што справы па продажу машын «Беларусь» ідуць добра.

У мінулым годзе амерыканскія фермеры купілі 280 беларускіх трактараў.

ГАРЫНЬ БУДЗЕ УТАЙМАВАНА

Бурнай становіцца вясенняя і асенняя парой дзіхая палеская рака Гарынь, залівае палі і лугі, населеныя пункты.

Пад кіраўніцтвам маскоўскага інстытута «Гіправодгас» пачаліся работы па складанню дакументацыі на меліярацыйны поймы ракі. У яе распрацоўцы прымаюць удзел беларускія і украінскія меліяратары. Агульны фонд пераўвільготненых і забалочаных зямель у басейне гэтай ракі — каля 60 ты-

сяч гектараў. Найбольш агрэсіўная прытокі Льва, Ствіга будуць узяты ў дамы. Для збору паводкавых вод запраектаваны вадасховішчы.

ДАР ЗЯМЛІ

Звыш 40 тысяч гектараў — такая плошча асушаных зямель у гаспадарках Салігорскага раёна. Амаль зварць гэтых масіваў уведзена ў эксплуатацыю з пачатку бягучай пяцігодкі.

У мінулым годзе кожны гектар даў тут у сярэднім па 27,5 цэнтнера збожжа.

Цяпер у кожным калгасе і саўгасе распрацавана і ажыццяўляецца сістэма мерапрыемстваў, накіраваных на больш рацыянальнае выкарыстанне тарфянікаў. Дзякуючы гэтаму калгасы «Усход», «Перадавік», «Праўда», саўгас «Старобінскі» атрымліваюць з гектара па 32—46 цэнтнераў збожжавых.

На меліяраваных землях у раёне ствараюцца дзве новыя буйныя гаспадаркі. Яны спецыялізуюцца на вытворчасці мяса і малака, у насенняводстве траў.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

ПЯЦІГОДКА:

ПЛАНЫ

І ЖЫЦЦЕ

Гэта падзея, якой суджана ўвайсці ў гісторыю, адбылася не па зімоваму цёплай раніцай 3 студзеня 1975 года на плошчы за прахадной Гомельскага хімічнага завода імя 50-годдзя СССР. У прысутнасці соцень людзей, што сабраліся сюды на ўрачысты мітынг, кіраўнік адной з будаўнічых брыгад Г. Пінчук перадаў эксплуатацыйнікам сімвалічныя ключы ад другой чаргі прадпрыемства па вытворчасці складаных мінеральных угнаенняў.

На восьмь месяцаў раней нарматыўнага тэрміну ўступіў у дзеянне яшчэ адзін гігант «сельскагаспадарчай» хіміі, пуску якога ў пламах пяцігодкі надавалася велізарнае значэнне.

Адрозны пасля мільгуну аператары, апаратычкі, інжынеры і тэхнікі разышліся па рабочых месцах да пульту кіравання амаль

цалкам аўтаматызаванага комплексу. І вось ужо ў чэравы буйных тэхналагічных устаноў засыпаны першыя тоны сыравіны, каб праз пэўны час ператварыцца ў россыпы белых гранул цуда-рэчыва — амафосу.

ДАПАЎНЕННЕ ДА ФОРМУЛЫ УРАДЛІВАСЦІ

Цяперашнюю тэрыторыю завода не аглядзіш і за дзень. Нязграбна высокая, што нярэдка ў хімічнай прамысловасці, карпусы цэхаў, за сценамі якіх схаваны апараты асноўнай вытворчасці. Металічныя ёмістасці разнастайных устаноў, склады, дапаможныя памяшканні і службы, ачышчальныя збудаванні... І ўсё гэта пераплецена бясконцымі жалезнымі карункамі трубаправодаў, транспарцэраў і арматуры.

Устаноўкі другой чаргі па вытворчасці 661 тысячы тон ама-

фосу і 110 тысяч тон фосфарнай кіслаты ў год амаль падволі магутнасці завода, што выдаў сваю першую прадукцыю яшчэ ў 1966 годзе. Пачалі тады з выпуску сернай кіслаты, якую нярэдка называюць хлебам хімічнай прамысловасці з-за надзвычай шырокага дыяпазону яе выкарыстання.

У 1969 годзе ў эксплуатацыю ўвайшла першая чарга па вытворчасці фосфарных мінеральных угнаенняў. І выпуск сернай кіслаты, і дваінога суперфасфату гамяльчана асвоілі ўпершыню ў рэспубліцы. Такім чынам у Беларусі стварыўся комплекс прадпрыемстваў па выпуску ўсіх відаў асноўных мінеральных угнаенняў. Чытачу варта прыгадаць, што яшчэ раней на ўраджай пачалі працаваць Салігорскія калініны і Гродзенскія азотна-тукавыя камбінаты. Гомельскі суперфасфат стаў апошнім дапаўненнем да хімічнай формулы ўрадлівасці.

Першая чарга — толькі першы крок. Трэба было рабіць наступныя, бо фосфарныя тукі

па-ранейшаму заставаліся дэфіцытам. І вось 12 студзеня 1973 года быў укладзены першы кубаметр бетону ў падмурак цэха экстракцыі на другой чарзе. Хімікі вырашылі наладзіць на ёй выпуск складаных канцэнтраваных угнаенняў, якія б утрымлівалі ў патрэбных прапорцыях адначасова і азот і фосфар. Такім відам угнаення стаў грануляваны амафос. Першыя тоны яго вырабілі ўжо ў снежні 1974 года.

«Прадукцыя нашага прадпрыемства, — паведамілі мне ў вытворча-тэхнічным аддзеле заводакіраўніцтва, — карыстаецца ўсё ўзрастаючым попытам. Дваіны суперфасфат, складана-злучаныя ўгнаенні і цяпер — амафос ідуць у калгасы і саўгасы Беларусі і еўрапейскай зоны РСФСР, на Украіну і Паўночны Каўказ, у рэспублікі Прыбалтыкі і за мяжу. Усведамляючы гэта, калектыў завода стараецца як мага хутчэй асвоіць праектныя магутнасці. Сёлета сельская гаспадарка

краіны атрымае ад нас 1115 тысяч тон «вітамінаў урадлівасці».

А што гавораць аб прадукцыі гомельскіх хімікаў самі хлебаробы? Вось словы старшыні вядомага ў вобласці калгаса імя Урыцкага А. Паташкіна: «У завяршаючым годзе пяцігодкі мы мяркуюем атрымаць не менш як па 43 цэнтнеры збожжавых з кожнага гектара. Гэта немагчыма без добрай працы глебы мінеральнымі тукімі і арганікай. Перавага амафосу ў тым, што ён утрымлівае і фосфар і азот, патрэбныя для жыўлення раслін. Гэта спрашае і паскарае тэхналогію ўгнаення ў глебу».

Нарэшце, яшчэ адна даведка, якую я атрымаў у Міністэрстве сельскай гаспадаркі БССР. Сёлета на палі Беларусі будзе ўнесена 4 мільёны 921 тысяча тон мінеральных угнаенняў — на 15 працэнтаў больш, чым летась. А гэта — адна з надзейных гарантый атрымання сярэдняга ўраджаю на рэспубліцы па 29—30 цэнтнераў збожжавых з гектара.

БУДУЕЦЦА БАЛЬНІЦА

У фабрычным пасёлку Слоніма з'явілася будаўнічая пляцоўка. Тут узводзяцца карпусы новай раённай бальніцы.

Бальніца будуюцца па тыповому праекту. На стаянчарнай лясціні ў ёй зможа знаходзіцца адначасова 367 чалавек. Тут жа будзе і паліклініка. Кошт будаўніча-мантажных работ складае каля чатырох мільёнаў рублёў.

ПАРАШКОВАЯ МЕТАЛУРГІЯ У ВЕСЦЫ

Маладая і прагрэсіўная галіна прамысловасці — парашковая металургія ўкараняецца на прадпрыемствах «Сельгастэхнікі». Першы ў рэспубліцы ўчастак для вырабу па новай тэхналогіі запасных частак да сельгасмашын створан у Нясвіжскім раённым аб'яднанні. Ён аснашчэн сучасным абсталяваннем. Метадам парашковай металургіі асвоен выпуск дэфіцытных запасных частак і дэталей 20 назваў. Першыя партыі іх адпраўлены на гандлёвыя базы «Сельгастэхнікі».

Аршанскі ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга завод «Легмаш» пачаў выпуск новай мадэлі прамысловай швейнай машыны высокага класа. Інжынеры і канструктары прадпрыемства шмат працуюць над стварэннем дасканалай тэхнікі для швейнікаў.

НА ЗДЫМКУ: кантралёр АТК Таццяна САСНОУСКАЯ рыхтуе да адпраўкі партыю новых швейных машын.

Фота А. ЦАРЛЮКЕВІЧА.

ЗАВОД У СТРАІ

Смаргонскі камбікормавы завод даў першую прадукцыю. Праектная магутнасць прадпрыемства — 300 тон камбікармоў у суткі. Больш палавіны з іх выпускаецца ў гранулах, якія рыхтуюцца з фуражнага збожжа і абгачаюцца мікраэлементамі, вітамінамі і іншымі дабаўкамі.

На заводзе ўстаноўлена магутнае абсталяванне, усе вытворчыя працэсы механізаваны і аўтаматызаваны.

Смаргонскі камбікормавы завод — сёмае прадпрыемства такога тыпу на Гродзеншчыне.

ПРЫДНЯПРОУСКАЯ ПТУШКАФАБРЫКА

У Магілёве прынята ў эксплуатацыю першая чарга Прыдняпроўскай птушкафабрыкі, разлічаная на 50 тысяч курэй-нясушак. У вытворчы комплекс увайшлі цэх інкубацыі для адначасовай закладкі 300 тысяч яек, два куранятнікі і столькі ж птушнікаў, іншыя памяшканні. Усе працэсы па абслугоўванню поўнаасцю механізаваны і аўтаматызаваны.

НЕЗАМЕННЫ МАТЭРЫЯЛ

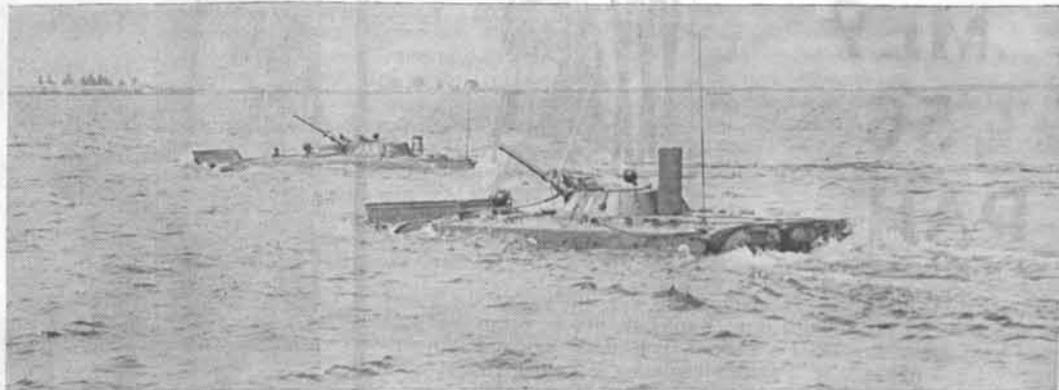
Асноўнаму віду прадукцыі Мінскага гіпсавага завода прысвоены дзяржаўны Знак якасці. Высакая якасць гіпсу прымяняецца ў медыцынскай і фарфора-фаянсавай прамысловасці, пры вырабе форм і адлівак.

Завод — адзін у нашай рэспубліцы — штогод выпускае для розных патрэб будаўніцтва і прамысловасці каля 175 тысяч тон гэтага матэрыялу.

ШУМ АДСТУПАЕ

На Мінскім тонкасуконным камбінаце з мэтай змяншэння вытворчага шуму паспяхова выкарыстаны гіпсавыя перфарыраваныя гукапаглынаючыя пліты. Імі абліцавалі столь трэцяга ткацкага цэха. Вынік эксперыменту быў выдатны. Узровень шуму знізіўся на 30 працэнтаў.

Канструкцыя пліт і абсталяванне па іх вырабу распрацаваны групай вынаходнікаў пад кіраўніцтвам галоўнага інжынера Мінскага гіпсавага завода А. Конанава.

Зімой 1918 года ў раёне Пскова і Нарвы першыя ўзброеныя атрады новастворанай Чырвонай Арміі атрымалі важную перамогу над войскамі кайзераўскіх інтэрвентаў. З таго часу 23 лютага адзначаецца ў нашай краіне як дзень нараджэння Савецкіх Узброеных Сіл.

Мы па праву называем сваю армію народнай, бо яна трывала стаіць на варце нашых рэвалюцыйных заваёў. Савецкая Армія, што ў гады Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гадоў вызваліла Еўропу ад жахаў фашысцкай акупацыі, і цяпер з'яўляецца надзейнай гарантыяй міру ва ўсім свеце.

НА ЗДЫМКАХ: мотастралкі на занятках па пераадоленню воднага рубяжа; у час перапынку; савецкія пагранічнікі; сустрэча з ветэранамі.

Фота П. ДЗЮБИНА.

ХІМІЧНЫ, АЛЕ НЕ ШКОДНЫ

Першае пытанне, што больш за ўсё хвалявала праекціроўшчыкаў, — як зрабіць буйны хімічны аб'ект няшкодным і для працуючых на ім людзей, і для навакольнага асяроддзя. Галоўнымі ворагамі хімікаў тут былі газы, разнастайныя вокіслы і фосфагіпс, што ідзе ў адвал пасля вытворчасці фосфарных угнаенняў. Большасць з гэтых шкодных рэчываў цяпер ужо не забруджвае навакольнае асяроддзе. Завяршаецца распрацоўка і ўкараненне ўстаноўкі па ачыстцы і нейтралізацыі ўсіх астатніх відаў адходаў.

Перш-наперш, параіўшыся з гарадскімі органамі ўлады, праекціроўшчыкі вынеслі завод за тэрыторыю Гомеля. Для вытворчасці была прапанавана тэхналогія, дзе вялікая ўвага ўдзелена ахоўным мерам. Прыклад удалага рашэння праблемы — сернакіслотная вытворчасць. Калчаданны агарак цяпер цалкам адпраўляецца на цэментныя заводы. Для ачысткі вокіслаў серы, што звычайна ідуць у атмасферу, пабудавана спецыяльная сістэма. Тут таксама атрыман двайны эффект:

ліквідаваны шкодны ўплыў адходаў на асяроддзе і адначасова атрыман пачочны карысны прадукт — новы від угнаення. Дарэчы, распрацавалі ўстаноўку самі заводскія інжынеры.

Цяжэй давялося ў барацьбе з фторам. Праект прадугледзеў сістэму шчэлачнай абсорбцыі, якая зніжае да нарматыўнага мінімуму выкід газу ў атмасферу. Таму ў Гомельскай абсерваторыі і санстанцыі зараз таксама няма заўваг адносна чысціні паветранага басейна вакол прадпрыемства.

Хутка настане чарга і фосфагіпсу. Зараз ён ідзе ў тэрыконі. Заўтра з яго пачнуць рабіць спецыяльныя ўгнаенні, а астатнюю частку выкарыстаюць у цэментнай прамысловасці. Для гэтага неўзабаве плануецца пабудова завод па грануляцыі і сушцы. Адначасова прадпрыемства будзе канчаткова пераведзена на бесцэкавую сістэму водакарыстання.

Аб сістэме аховы працы рабочых мне раскажаў начальнік цэха фосфарнай кіслаты № 1 Віктар Сапяляняк. Прызначае, перш чым прайсці да яго ў кабінет, размешчаны непасрэдна ў цэху, я насцярожана спытаў, ці не рызыкаўна хадзіць па тэрыторыі без спецаздзення. Пы-

танне маё выклікала здзіўленне. І сапраўды, у вялікім памяшканні, запоўненым грувасткімі апаратамі, было чыста, і толькі ў першыя мінулы ледзь адчуваўся спецыфічны пах.

«За чысцінёй паветра і запыленасцю супрацоўнікі цэнтральнай лабараторыі сочаць на кожным рабочым месцы», — раскажаў Віктар Мяфодзевіч. — Любая, нават мікраскапічная ўцэчка газу, тут жа ліквідуецца. У выніку загазаванасць у нас ужо ў паўтара-два разы ніжэй нарматыўна дазволенай. Вось чаму ў нас не было ніводнага выпадку прафесійнага захворвання».

Дарэчы, аб ахове здароўя. У мяне склалася ўражанне, што хімікам наогул цяжка чым-небудзь захварэць. Медыцынская служба на прадпрыемстве наладжана так, што без увагі не застаецца ні адзін работнік. Рэгулярныя прафілактычныя агляды і прышчэпкі, абавязковае штогадовае поўнае медыцынскае абследаванне свечасова выяўляюць нават тыя захворванні, на якія мы самі звычайна рэдка звяртаем увагу. Да гэтага трэба дадаць, што практычна ўсе рабочыя цэха на працягу года напярэдняюць сваё здароўе

ў санаторыях, на курортах або ў прафілакторыях. Плуццёўкі бясплатныя ці рабочыя даплачваюць толькі мізэрную частку іх кошту.

ГАЛОЎНАЕ — КЛОПАТ АБ РАБОЧЫМ

Апошняе інтэрв'ю, якое я ўзяў на новапобудаваным гіганце, датычыла сацыяльнай палітыкі прадпрыемства. Аб ёй мне паведаміў старшыня партыйнага камітэта Сяргей Філімонаў. У аснову гэтай палітыкі пакладзены клопат аб кожным працуючым на заводзе. «Нельга назваць ніводнай справы на заводзе, якая б урэшце не стварала даброты для членаў нашага калектыву», гаворыць С. Філімонаў. — Аўтаматызацыя і механізацыя вытворчых працэсаў, якая шырока ўкараняецца ўсюды, не толькі спрыяе прадукцыйнасці працы, але і спрашчае яе, робіць фізічна больш лёгкай, адначасова павышаючы заробаткі. А вазьміце комплекс мер па ахове працы. Гэта адзін з самых галоўных клопатаў адміністрацыі».

На заводзе складзены і паспяхова рэалізуецца план сацыяльнага развіцця калектыву. У ім

намечана шырокая праграма жыллёвага і культурнага будаўніцтва, вызначаны мерапрыемствы для культурнага і прафесійнага росту рабочых. Паклапаціліся ў ім і аб адпачынку хімікаў. Напярэдадні 1975 года ўступіў у строй Палац культуры. У ім дзве залы — на 800 і 350 месц, дзе займаецца мастацкая самадзейнасць, спартыўная зала. Есць на заводзе закрыты плавальны басейн, інтэрнаты для рабочых, піянерскі лагер і 4 дзіцячыя сады.

Штогод прадпрыемства выдаткоўвае прыкладна 2—2,5 мільёна рублёў на культурна-бытавое будаўніцтва. У 1975 годзе намечана здаць у эксплуатацыю яшчэ каля 120 кватэр, інтэрнат для ўласнага тэхнічнага вучылішча. У далейшых планах — будаўніцтва гразельніц і бальніцы на 1 000 ложкаў. Будуць узведзены адкрыты спартыўны комплекс, яшчэ адзін інтэрнат, навучальны цэнтр для падрыхтоўкі кваліфікаваных кадраў.

«Наша сацыяльная праграма, — сказаў у заключэнне мой субяседнік, — гэта тыповы прыклад канкрэтнай рэалізацыі клопатаў партыі і ўрада аб працоўным чалавеку».

Вячаслаў ХАДАСОЎСкі.

ТАНКІСТ МЕЎ 56 РАН...

Ярка свяціла чэрвеньскае сонца, але тут, на невялікім участку абароны, ля пераправы праз Бярэзінку, яго не было відаць. Чорны едкі дым, змешаны з пылам, шчыльна ахутваў горад Барысаў і яго наваколле. Рваліся снарады і бомбы, гарэлі аўтамашыны і танкі, узляталі фантамы вады... Гітлераўцы ярасна рваліся наперад. Яны імкнуліся любой цаной пераправіцца на ўсходні бераг. Байцы 1-й Маскоўскай мотастралковай дывізіі стрымлівалі шалёны націск ворага. Ім дапамагалі танкісты 12-га асобнага танкавага палка на чале з палкоўнікам Андрэвым.

Гітлераўцы ўжо ўварваліся ў Нова-Барысаў і ўмацаваліся на выгядных рубяжах высокага заходняга берага. З гармат яны павялі ўраганны агонь па нашых войсках. У гэты час да моста накіраваліся варожыя танкі і самаходкі.

Заняўшы абарону ў раёне хлебазавода, па абодва бакі магістралі, танкісты ўзвода Бахарава ўступілі ў няроўны бой з праціўнікамі. Ім удалося агнём сваіх гармат падавіць некалькі варожых кулямётаў і падпаліць самаходкі. Але з'яўляліся новыя — фашысты насядалі. Адна атака ішла за другой. Байцы ва ўпор расстрэльвалі варожыя машыны, ды сілы былі надта няроўныя. Замаўчаў суседні танк: загінуў увесь экіпаж. Спыйніў стральбу другі.

Толькі танк Бахарава працягваў супраціўленне. Цяпер фашысты ўвесь агонь абрушылі на яго. Уздрыгваючы ад удараў, танк усё страляў і страляў па ворагу. І раптам ўсярэдзіне яго разарваўся варожы снарад. З экіпажа ў жывых застаўся ранены ў ногі камандзір узвода. Перасільваючы боль, ён браў снарад за снарадам, зараджаў гармату і страляў. Пасля чарговага ўзрыву Бахараў страціў прытомнасць...

Як жа склаўся далейшы лёс адважнага танкіста? У дзённіку аднаго з арганізатараў барысаўскага партыйнага падполля, затым камісара 152-га партызанскага атрада магілёўскага злучэння С. Ігумнава ёсць запіс, зроблены ім летам 1942 года: «Іван Бахараў — малодшы лейтэнант, танкіст, родам з Яраслаўля. Быў падбіты ля моста на Бярэзінку, абараняючы горад Барысаў. Яго ў непрытомным стане, збярэлага падабралі на тэрыторыі хлебазавода Марыя і Вера Баранавы, Меў 56 ран, але выжыў. Ваюе ў партызаных выдатна».

...Судальнай лавінай каціліся гітлераўцы праз Барысаў. Многія жыхары пакінулі горад. Сёстры Баранавы з-за дзяцей зрабіць гэтага не змаглі. У час бою яны хаваліся ў склепе, а калі наступіла зацішша — у горадзе ўжо гаспадарылі фашысты.

— Сходзім да ракі. Можа там нашы раненыя ёсць, — сказала старэйшая сястра Марыя.

Яны пайшлі. Раненых ля ракі не было. Баранавы зайшлі на тэрыторыю хлебазавода і праз плот пачалі назіраць за аўтамагістраллю. Па ёй у бок Оршы рухаліся варожыя войскі.

— Пайшлі дахаты, Марыя — сказала Вера. — Тут знаходзіцца небяспечна.

— Добра. Толькі давай возьмем з сабой крыху солі, усё роўна цяпер яе забяруць немцы...

Баранавы пайшлі да склада, дзе знаходзілася соль. Прыдчыніўшы дзверы, яны ў здзіўленні спыніліся. У кутку ляжаў чалавек. «Хто ён? Як апынуўся тут?» Сёстры падышлі да яго, павярнулі на спіну. Гэта быў савецкі танкіст. Ён не падаваў прыкмет жыцця, толькі ледзь-ледзь намацаваў пульс. Марыя і Вера прынеслі танкіста дахаты, перавязалі раны. Хутка ён апытомнеў. Гэта быў малодшы лейтэнант Бахараў. Дні праз два Баранавы перанеслі Бахарава ў падпольны шпіталь, дзе ўрач Пётр Вусцін дастаў з яго цэла асколкі і лячыў да выздаравлення.

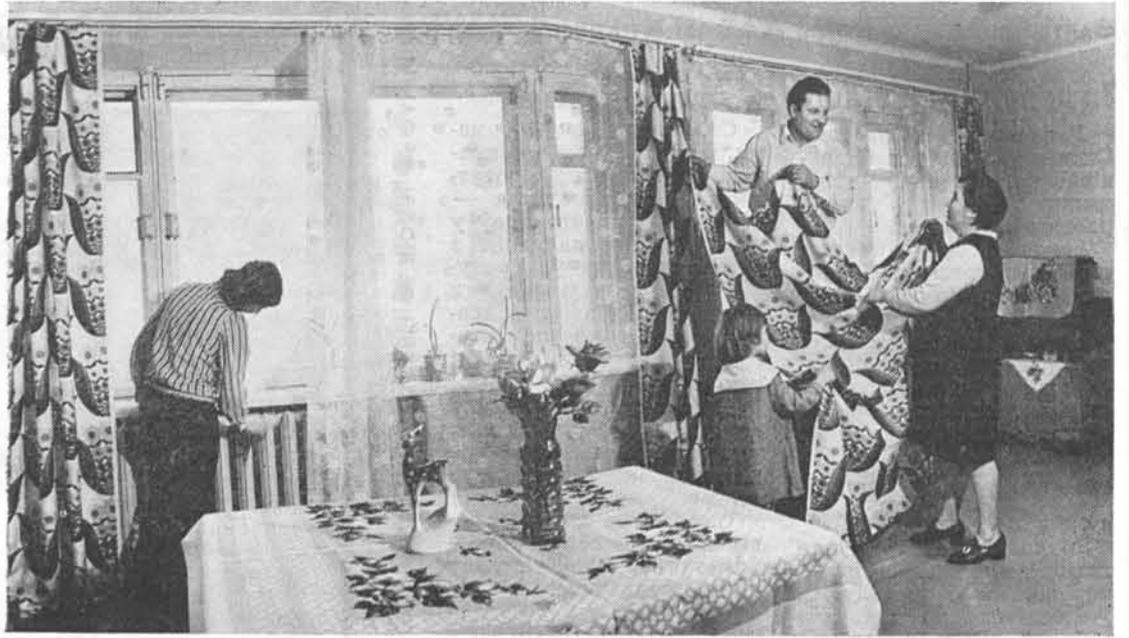
Гісторыя гэтага шпіталя такая. У час абароны Барысава моцны бой ішоў таксама ў раёне вакзала. Начальнік урачэбнага ўчастка чыгуначнай станцыі П. Вусцін выносіў раненых байцоў і камандзіраў з поля бою і размяшчаў у памяшканні і ў двары амбулаторыі. Калі вораг уварваўся ў горад, іх перанеслі ў будынак былога радзільнага дома. За раненымі даглядалі Марыя і Вера Баранавы, Ніна Чайкоўская, Юлія Бабіцкая, Ганна Астроўская, Марфа Раманоўская, Ганна Хоміч, Вольга, Зінаіда і Варвара Гаўрылавы.

Як і меркавалася, у шпіталі на кожнага раненага была аформлена гісторыя хваробы, дзе значылася, што ён мясцовы жыхар. Сакратар-машыністка гарадской камендатуры В. Карноўка паведамляла аднойчы свайму шэфу, што ў «цывільнай бальніцы» шмат тыфозных, а нямецкія салдаты, не ведаючы аб гэтым, заходзяць туды. Камендант выдаў загад, які забараняў немцам наведваць бальніцу...

У «цывільнай бальніцы» разам з Іванам Бахаравым лячыліся ваеннаслужачыя Іван Бялоў, Барыс Грыгор'еў, Дзмітрый Іаселянін, Павел Цорахаў і іншыя абаронцы Барысава. Пасля вызвалення адны з іх уключаліся ў падпольную барацьбу супраць фашыстаў у горадзе, другія ішлі да партызан.

Вясной 1942 года народным мсціўцам стаў і І. Бахараў. Яго атрад дзейнічаў на тэрыторыі Клічаўскага раёна Магілёўскай вобласці. У час аднаго з баёў Бахараў быў цяжка паранены. Яго пераправілі самалётам у Маскву на лячэнне. Пасля выздаравлення Бахараў быў прызначаны непрыгодным да службы ў арміі. Вярнуўся ў родную вёску Крукаўская Яраслаўскай вобласці, дзе жыў і цяпер. Але не забывае ён горад, які яму давалося абараняць у канцы чэрвеня сорак першага года, горад, дзе яго выхадзілі пасля цяжкага ранення. Былы танкіст і партызан — часты госць барысаўчан.

С. ГРАБОУСКІ,
навуковы супрацоўнік
Інстытута гісторыі АН БССР.

Пабудаваны са светлай цэглы і адзеланы глянзаванай пліткай дзевяціпавярховы дом на вуліцы Галадзеда — адзін з самых прыгожых у сталічным мікрараёне Чыжоўка. Нядаўна ў ім справілі наваселле 223 сям'і аўтазаводцаў. У новыя кватэры пераехалі старшы майстар цэха зборкі і выпрабавання аўтамабіляў Уладзімір Ліхтаровіч, слесар прэсавага цэха Мікалай Сарокін. Газарэзчык рамна-прэсавага цэха Сяргей Жэўжык атрымаў у новым доме чаты-

рохпакаёвую кватэру, якая размясцілася на двух паверхах. Побач з новым домам — прадуктовы магазін, аптэка, камбінат бытавога абслугоўвання, тралейбусны прыпынак.

НА ЗДЫМКУ: электрзваршчык рамна-прэсавага цэха Мінскага аўтазавода Сяргей ЖЭЎЖЫК, яго жонка Лізавета Піліпаўна і дзеці Галя і Святлана ў новай кватэры.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

НА ТРАСЕ «МАГІСТРАЛІ ВЕКУ»

У ліпені — жніўні 1974 года здымачны калектыў студыі «Беларусьфільм» падарожнічаў па трасе будучай Байкала-Амурскай магістралі. Сярод стваральнікаў дакумен-

тальнага фільма пра ўдзел беларускіх юнакоў і дзяўчат у «будоўлі веку» быў і Уладзімір Жылевіч. Ніжэй змяшчаем яго нататкі.

ЗАЎСЕДЫ лічылася, што герой — паянец галоўным чынам ратнае. Зазірніце ў любы дарэвалюцыйны слоўнік: герой — віцязь, герой — храбры воін. Рэвалюцыя пераасэнсавала старажытнейшае са слоў. Побач з героем-воінам стаў герой-рабочы. Гераізм рабочы! Так гаварыў У. І. Ленін, маючы на ўвазе зусім мірную справу — ремонт паравозаў, які звышурочна і бясплатна зрабілі рабочыя былой Маскоўска-Казанскай чыгункі.

З таго часу мінулі дзесяцігоддзі. Польша, якое ўспыхнула ў топках паравозаў, што ажылі ў тую гістарычную суботу, потым ярка свяціла на будоўлях Магніткі і Днепрабуда. Яго жар саграваў закачанелья ад сібірскай сцюжы рукі жанчын, якія збіралі танкі ў найцяжэйшую з ваенных зім. Яго зарніцы няспына ўспыхваюць у гэтыя зімовыя дні завяршаючага года пяцігодкі над тайгой Сібіры і Далёкага Усходу, над трасай «дарогі веку» — Байкала-Амурскай чыгуначнай магістралі.

БАМ... Гэта кароткае слова цяпер ведае ўся краіна. Усесаюзная ўдарная камсамольская будоўля, роўнай якой не было яшчэ ні па прыродных цяжкасцях, ні па тэрмінах. БАМ — гэта «адзін з самых буйных, дзёркіх і цяжкіх праектаў Савецкага Саюза», — пісала нядаўна заходнегерманская газета «Генераль-андайгер».

27 КРАСАВІКА 1974 года тэлегледачы краіны сталі сведкамі ўрачыстых провадаў на будоўлі БАМА першага камсамольскага атрада, які атрымаў імя XVII з'езду ВЛКСМ. Сёння на трасе працуюць тысячы спецыялістаў. Мэтавыя экспедыцыі, атрады шукальнікаў і брыгады дэсантнікаў-лесарубаў, маставікі і тунельшчыкі. Сярод іх — пасланцы моладзі Беларусі — 535 юнакоў і дзяўчат. Я шмат гадоў ведаю аднаго з іх — Аляксандра Гулькевіча. Разам служылі ў арміі. На маім вахач яго юнацкае захапленне ўвасобілася ў любімую прафесію, стала справай усяго жыцця. Гэта мой сябар паклаў першую цагліну ў сцяну («завязаў вугал», як кажуць муля-

ры) першага дома для будоўнікоў БАМА ў горадзе Шыманаўска Амурскай вобласці, аднаго з дамоў, якія ўзвяла брыгада беларускіх камсамольцаў.

«Гісторыя творыцца аператыўна, штодзённа. Мы едзем па дарозе, якую па балюцкай тайзе насыпалі сёння. Сёння адкрыўся прамтаварны магазін. Сёння па рацэ Кірэнга прыйшла яшчэ адна баржа з тэхнікай. Сёння закончылі рубку прасекі і сёння будуць узведзены першыя зборна-шчытавыя дамы ў пасёлку будоўнікоў», — гэты запіс я зрабіў у сваім бланкце ў ліпені 1974 года, у часовым палатачным пасёлку Магістральным. Да зімы рамантычныя брызентавыя гарадкі — Зорны, Магістральны, Будаўнік — зніклі. Яны засталіся толькі на здымках фотакарэспандэнтаў ды ў памяці сведкаў і ўдзельнікаў будоўніцтва «магістралі веку». Ды яшчэ ў нашым фільме «Свет, які завецца БАМ». Шкада, што мы не высадзілі ў тайзе разам з першым дэсантам, не ўбачылі, як наперадзе ўсіх, «прагрызаючы» выбухамі скалы і сопкі, ідзе па будучай трасе станцыя «БАМ» — пасёлак Тында брыгада падрыўнікоў, якой кіруе мінчанін Мікалай Ляшэнка. Але як ахапіць усё?! Даўжыня Байкала-Амурскай магістралі — 3144 кіламетры. І ў любым яе пункце, ад Байкала да Амура, мы сустракалі беларусаў у шматнацыянальным атрадзе будоўнікоў.

БАЙКАЛ... «Светлае вока Сібіры», «брыльянт чыстай вады ў кары Зямлі». Мы ляцім ў верталёце над возерам ужо трэцюю гадзіну. (Даўжыня Байкала — 636 км — амаль роўная адлегласць ад Мінска да Масквы). Унікальнае возера ляжыць у каменных абдымках велзарнага горнага масіву. Камандзір верталёта паказвае ўніз і крычыць: «Пралятаем над пікам вашага земляка Чэрскага!» Удзельнік паўстання 1863 года, палітычны ссыльны, самавучка, слабы здароўем і надзвычай моцны духам, ён пражыў тут цяжкое жыццё, поўнае сапраўднага навуковага гераізму. Імем славутага даслед-

чыка Сібіры названы і горны хрыбет. Аб гэтым так пісаў Сяргей Обручаў: «Аб ім (Чэрскім) напамінае велзарны хрыбет, помнік у тысячы кіламетраў даўжынёй, трыста кіламетраў шырынёй і да трох тысяч метраў вышынёй; па плошчы ён большы чым Каўказ і вышэйшы за ўсе горы Паўночнай Сібіры».

У беларускіх камсамольцаў — будоўнікоў БАМА — ганаровая спадчына і вялікія папярэднікі, велзарная адказнасць ляжыць на іх...

Верталёт ляціць над прасекай, якая пяцідзесяцікіламетровай змяёй пралегла па схлах горных масіваў. Тут будзе аўтамабільная дарога, па якой да байкальскіх хрытоў даставяць абсталяванне тунельшчыкі. У нашым верталёце — бухгалтар і касір, яны вязуць зарплату рабочым у пасёлкі Умхэй і Тазы.

...Чарговая сотня метраў каляровай плёнкі, якая стала летапісам БАМА, легла ў нашы багажы. Падыходзім да верталёта. Наш шлях ляжыць далей, на ўсход. Але што гэта? Лётчыкі зачыхляюць турбіны верталёта, зачыняюць пілоцкую кабіну.

— Далей не паляцім. Наперадзе — навалнічны фронт. Заўтра абяцуюць надвор'е. Вылетаем у пяць раніцы. Не спазняцца!

УНІЗЕ застаўся брызентавы Магістральны — у будучым станцыя Кірэнга. — Пад намі — багацейшае ў свеце Уданканскае месцанараджэнне медзі. Вядома яно шмат гадоў, але тэхніка для распрацоўкі прыдзе сюды толькі па БАМу, — расказвае наш спадарожнік Леанід Шынкароў, уласны карэспандэнт «Известий» па Усходняй Сібіры. — І наогул, БАМ можна назваць дарогай да зямных скарбаў. Узяць хоць бы Чульманскія месцанараджэнні: на глыбіні 15 метраў залягае пласт вугалю таўшчынёй у некалькі дзесяткаў метраў. Устанавівай экскаватар і чэрпай, колькі хочаш. Сібір — край незлічоных багаццяў. Лягчы сказаць, чаго тут няма, чым пералічыць усе карысныя выкапні: прадстаўлена амаль уся перыядычная табліца Мендзелева.

КНИГАЛЮБЫ І КНІГІ

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

шур, альбомаў, буклетаў тыражом каля 36 мільёнаў экзэмпляраў. Да таго ж звыш 32 мільёнаў экзэмпляраў кніг штогод паступаюць у Беларусь для продажу з іншых саюзных рэспублік, ад цэнтральных выдавецтваў.

Мы ганарымся тым, што ў нашай рэспубліцы, як і ў цэлым у краіне, няма вёскі або пасёлка, не кажучы ўжо пра гарады, дзе б не працаваў дом культуры або клуб, кніжны магазін, кіёск або бібліятэка. Чытачы Беларусі карыстаюцца больш як 20 тысячамі бібліятэк з кніжным фондам звыш 125 мільёнаў тамоў. Попыт на літаратуру расце з кожным годам, пацярджваючы на практыцы, што савецкі народ — самы чытаючы народ у свеце.

Такім чынам, стварэнне таварыства кнігалюбаў прадывітана самім жыццём, яно ўзнікла на трывалым фундаменце багатай духоўнай культуры развітага сацыялістычнага грамадства, ва ўмовах сапраўды ўсенароднай павягі да кнігі — невычэрпнай крыніцы ведаў.

Новае таварыства пачало сваю работу не на пустым месцы. У краіне ўжо многія гады дзейнічае і ярка праявіла сябе вялікая армія энтузіястаў-кнігалюбаў, якія аддаюць вольны ад работы час вялікай і высакароднай справе — прапагандзе літаратуры. Таварыства робіць іх

дзейнасць больш мэтанакіраванай і эфектыўнай.

Ленінскае патрабаванне — «павялічыць у шмат разоў абарачэнне кнігі» — не страціла свайго значэння і ў нашы дні. Новае таварыства ўсёй сваёй дзейнасцю заклікана дапамагчы далейшаму паляпшэнню пры дапамозе кнігі прапаганды марксізму-ленінізму, савецкага ладу жыцця, прынцыпаў камуністычнай маралі, садзейнічаць усебаковаму асветленню ў літаратуры праблем камуністычнага выхавання, эканамічнай і культурнай адукацыі мас.

Цяперашнія кнігалюбы зусім не падобны на бібліяфілаў-адзіночак мінулага, бо яны імкнуча аб'яднаць свае намаганні ў калектыўнай працы, знаходзячы для яе канкрэтныя, дзейсныя формы. У Беларусі, напрыклад, цяпер дзейнічае больш чым 550 грамадскіх народных кніжных магазінаў і кіёскаў, школьных кааператываў, якія аб'ядноўваюць 22 тысячы грамадскіх прапагандыстаў кнігі.

Можа ўзнікнуць пытанне: а навошта патрэбны гэтыя грамадскія магазіны, кіёскі, кааператывы, калі ў рэспубліцы дзейнічае больш як 500 дзяржаўных кніжных магазінаў і больш як 1 200 кіёскаў? Шматлікасць і актыўнасць добраахвотнікаў дэзьяляе аператыўна вырашаць усе пытанні, звязаныя з прапагандай і распаўсюджаннем кніг ва ўсіх кутках рэспублікі, з улікам запатрабаванай

розных катэгорыяў чытачоў, праводзіць паўсюдна невялікія кніжныя выстаўкі, сустрэчы з выдаўцамі, аўтарамі кнігі і інш.

Добра зарэкамендалі сябе створаныя пры кнігагандлёвых арганізацыях, прадпрыемствах і ўстановах клубы кнігалюбаў, грамадскія саветы садзейнічання кніжным магазінам, саветы сяброў кнігі і інш.

Таварыства аматараў кнігі перажывае цяпер перыяд арганізацыйнага станаўлення. Ва ўсіх гарадах, раёнах рэспублікі створаны мясцовыя аддзяленні Беларускага таварыства кнігалюбаў, вядзецца работа па прыёму новых членаў, стварэнню пярвічных арганізацый.

У таварыстве будуць арганізаваны секцыі па найбольш важных напрамках яго дзейнасці. Трэба адзначыць, што ўтвараемая структурная пабудова таварыства не толькі не скасоўвае функцыяніруючыя грамадскія формы прапаганды і распаўсюджвання літаратуры, але, наадварот, будзе садзейнічаць іх далейшаму ўмацаванню.

Мяркуюцца сумесна з бібліятэкамі ажыццявіць мерапрыемствы па прапагандзе сярод насельніцтва бібліяграфічных ведаў, выхаванню навыкаў выбару кнігі і самастойнай работы над ёй, у арганізацыі «бібліяграфічнага ўсенавуча» — работы па выпрацоўцы культуры чытання, фарміраванню густу чытача, шырокай і паўсюднай кансультацыі па пытаннях камплектацыі асабістых бібліятэк, умення карыстацца велізарнымі кніжнымі фондамі масавых бібліятэк.

Для сапраўднага кнігалюба асабістая

бібліятэка зусім не загарджвае шлях у бібліятэку грамадскую. Вольт пераконвае: імкненне дома мець усё, што хочаш прачытаць, — самая няўдалая аснова для складання асабістай бібліятэкі. Грамадства будзе ўсяляк заахвочваць карыстанне масавымі бібліятэкамі. А ўважлівае вывучэнне чытальніцкай думкі аб выпускаемай літаратуры будзе дапамагаць выдавецтвам больш правільна фарміраваць тэматычныя планы, павышаць якасці выданняў. Пры рэспубліканскім таварыстве будзе створана лекцыйнае бюро.

Найбольш характэрным і традыцыйным заняткам кнігалюбаў заўсёды лічылася калекцыяніраванне. Дзякуючы гэтаму былі сабраны вельмі рэдкія калекцыі, якія нават становіліся каштоўнасцю ўсенароднай.

Пошукі рэдкіх і выпадковых выданняў, выяўленне і захаванне таго, што да апошняга часу лічылася страчаным, — высакародная справа, дастойная заахвочвання. Знаходкі кнігалюбаў нярэдка ўзбагачаюць навуку, гісторыю кнігі. Зусім нядаўна, напрыклад, намаганні кнігалюбаў увянчаліся буйным адкрыццём, якое мае немалое значэнне для айчынай культуры: знойдзена бібліятэка М. Ламаносава, якая, як лічылася многія гады, цалкам растварылася ў кніжным акіяне.

Створанае таварыства будзе ўлічваць найбольш каштоўныя кніжныя калекцыі, шырока прапагандаваць высакародную грамадскую дзейнасць іх уладальнікаў, каб на іх прыкладзе выходзіць пачынаючых кнігалюбаў.

СОВЕТСКИЙ СОЛДАТ

Павел БАТОВ,

генерал арміі, дважды Герой Советского Союза

23 февраля Советской Армии исполнится 57 лет. Свою годовщину она отмечает в расцвете сил, увенчанная славой, согретая любовью народа.

В праздник Октября прошлого года мы наблюдали военный парад на Красной площади Москвы и могли убедиться, какой грозной техникой вооружены советские войска. Перед нами предстала армия, одетая в броню, посаженная на быстроходные машины, располагающая ракетным оружием как тактического, оперативного, так и стратегического назначения; армия мобильная, готовая в любую минуту выступить на защиту свободы и независимости Советской Родины. Мы могли убедиться, какие качественные изменения вызвала в военном деле современная научно-техническая революция.

Да, у нашей армии сегодня оружие и техника не идут ни в какое сравнение с тем, чем она была вооружена, когда громила гитлеровские полчища. И все же, наблюдая за прохождением по Красной площади представителей всех родов войск, я больше смотрел не на машины и ракеты, а вглядывался в лица молодых людей, которые управляли этими машинами, лица тех, кто шел парадным маршем перед Мавзолеем В. И. Ленина. Мне хорошо известно, что главная сила армии — человек.

Три, даже четыре войны у меня за плечами: первая мировая, гражданская в России, война в республиканской Испании, где я был добровольцем и в составе интернациональной бригады сражался против франкистских и гитлеровских войск, и Великая Отечественная война. Сами понимаете — повидал немало и мог бы бесконечно рассказывать о том, с какой убежденностью, мужеством, волей бьются на поле брани люди, защищающие высокие идеалы, свободу и независимость своей родины.

Но чаще всего память возвращает меня к дням Сталинградской битвы — одному из величайших сражений Великой Отечественной

войны. Когда части 65-й армии, которой я тогда командовал, совместно с другими войсками Донского фронта, выполняли приказ о разгроме окруженной 330-тысячной группировки гитлеровских войск, ворвались в город, перед нами предстала картина, лучше всяких слов говорящая о стойкости защитников волжской твердыни. Мы, участники Сталинградской битвы, и до этого, разумеется, знали, что 62-я и 64-я армии, оборонявшие город, делают почти невозможное: сдерживают превосходящего по численности и вооружению, особенно по танкам и самолетам, противника. Но то, что мы увидели, не могло нарисовать даже самое смелое воображение. Маленькая полоска земли, в отдельных местах шириной всего в 50 метров, отделяла фашистов от Волги. Бои шли на территории металлургического завода «Красный Октябрь» и тракторного завода, стоящих на берегу реки. Казалось, еще одно усилие, и фашисты у цели. Но именно эти метры и не смогла пройти армия генерал-фельдмаршала Паулюса. Ей не дали этого сделать советские солдаты. Земля Мамаева кургана, где теперь воздвигнут в честь защитников Сталинграда величественный монумент, была сплошь покрыта осколками снарядов и бомб. Фашисты, подгоняемые приказами Гитлера, не жалели снарядов, авиабомб, патронов. Но советский человек оказался крепче металла.

9 мая 1975 года мы будем отмечать 30-летие Победы советского и других свободолюбивых народов над гитлеровской Германией, воздадим должное подвигу советского солдата, внесшему решающий вклад в дело разгрома врага.

Почему я подчеркиваю это? Да потому, что некоторые тенденциозные военные историки на Западе искажают положение вещей, замалчивают тот факт, что из 782 фашистских дивизий

(Окончание на 6-й стр.)

Час ад часу перазараджаючы фотаапарат, няспынна шчоўкае ім з Ілюмінатара верталёта Зыгмунт Дзюбек — першы з замежных гасцей, карэспандэнт польскай газеты «Трыбуна людю». Спачатку меў намер пабываць на Брацкай ГЭС. Але цяпер Зыгмунт гаворыць: «Я нічога не страціў, што не быў у Брацку, але я мог страціць многае, не пабываўшы тут. Адно мяне хвалюе — як я ўсё гэта апішу!»

НА КАРАВКУ з чарговай сотняй метраў гістарычных кадраў пішу: «Брыгада Нікіценкі!». Колькі за гэтымі двума словамі працы і гералізму! Байцы беларускага ўдарнага камсамольскага атрада адправіліся на будаўніцтва БАМА з XVII з'езду камсамола. І камандзір атрада Аляксандр Нікіценка, і камісар Мікалай Ляшонак, і члены брыгады — электрык Леанід Курыленка, муляры Людміла Лебедзева, Марыя Усцілака, а таксама Аляксандр Гулькевіч, Алег Случак, Раіса Куляева, Ала Пляшко і іншыя — усе яны працуюць тут сапраўды па ўдарнаму. Між іншым, па ўдарнаму працуюць усе на БАМе. Але брыгада Нікіценкі лепш: менавіта яна стала пераможцам ударнай карчагінскай вахты і заваявала імя Мікалая Астроўскага. Цяпер брыгада імя Астроўскага нясе ўдарную вахту ў гонар свята Перамогі. Яна ўжо здала 120-кватэрны дом і вядзе будаўніцтва новага...

У апошні дзень, які мы правялі з брыгадай, вечарам, як і кожную суботу, хлопцы і дзяўчаты выехалі адпачываць на маляўнічы бераг Зей. Размясціліся ля кастра. Іграла гітара, звонкі дзявочы голас пеў аб чырвонай раці і сіняй гары... А цясляр-бетоншчык Уладзімір Сапагоў паставіў мальберт і задумліва глядзеў на заходзячае сонца. Я ціха падышоў да яго. На ватмане нараджаўся дзівосны сібірскі пейзаж. Дзівосны таму, што ў ім няўлоўна адчувалася дыханне роднага і далёкага Палесся... Уладзімір — выхаванец Пружанскага дзіцячага дома. Камсамольскую пуцёўку на будаўніцтва БАМА ўручылі яму таварышы з Брэсцкага будтрэста № 8, дзе ён раней працаваў. Уладзімір раскажаў мне аб сваім жаданні. Калі дарога будзе пабудавана, праехаць па ёй з канца ў канец...

Мы доўга гутарылі ў той вечар. І я поўнасцю зразу меў Уладзіміра, калі ў памяці міжволі ўсплывалі сло-

вы Валянціна Цараградскага, вядомага даследчыка Поўначы: «Мы прыйшлі сюды маладымі, мы аддалі гэтаму краю лепшыя свае гады і ніколі не шкадуем аб гэтым, таму што мы былі тут шчаслівыя».

У КАМСАМОЛ Ь С К У НА-АМУРЫ ў нашы аб'ектывы трапіў катар з назвай «Бабурыск», на розных дарогах і ў рознае надвор'е мы сустракалі МАЗы, БелАЗы, МаАЗы. Пазней, вярнуўшыся ў Мінск, не прапускалі ні адной самай кароткай заметкі ў газетах, што датычыла БАМА. «Брэсцкія камсамольцы адправілі бібліятэчку...», «Мінскія аўтазаводцы — сто грузавікоў...» Аб перспектывах на бліжэйшыя гады нам раскажаў намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР Ю. Колакалаў.

—Шэфская дапамога працоўных Беларусі будаўнікам Байкала - Амурскай магістралі будзе яшчэ больш узрастаць. Сёлета і ў 1976 годзе нашымі спецыялістамі будуць спраектаваны аб'екты чыгуначнай станцыі Муякан у Бурацкай АССР. Тут будаўнікі з Беларусі ў наступныя гады ўзвядуць сучасны чыгуначны вакзал, жылыя дамы агульнай плошчай 22 000 квадратных метраў, гандлёва-грамадскі цэнтр, школу, амбулаторыю з радзільным аддзяленнем і іншыя аб'екты гаспадарчага і культурна-бытавога прызначэння. Для ажыццяўлення гэтых планаў Міністэрства прамысловага будаўніцтва БССР сфарміруе і адправіць да месца прызначэння спецыялізаваны будаўніча-мантажны поезд, забяспечаны неабходнай колькасцю кваліфікаваных рабочых і інжынераў і тэхнічных работнікаў.

Канечны пункт нашай камандзіроўкі — Савецкая Гавань. Мы стаім на беразе Татарскага праліва. Сюды пойдучы паязды па новай чыгунцы. Са свінцовых вод на далаглядзе бліснуў пунсовы прамень і выплыў пурпурны акрайчык далёкага сонца. Сонца, якое нядаўна зайшло за гарызонт там, у Беларусі... Сонца, якое застаўся на малюнку хлопца з Пружаншчыны.

У навагоднім віншаванні, якое я атрымаў з Шыманаўска, Уладзімір Сапагоў паведаміў, што напярэдадні 1975 года ажаніўся. І вясельнае падарожжа са сваёй жонкай яны зрабілі пешшу па заснежанай тайзе.

Уладзімір ЖЫЛЕВІЧ.

З усіх канцоў краіны з'язджаюцца ў Брэст людзі, каб паклаціцца памяці тых, хто не схіліў галавы перад лютым ворагам у першыя дні вайны. Гэтыя дзеці прыехалі ў Брэст з далёкага уральскага горада Ірбіта. Сёлета ў іх будзе праходзіць фестываль у гонар 30-годдзя Перамогі савецкага народа над фашызмам. Школьнікам даручана збраць матэрыял аб крэпасці-героі, аб горадзе над Бугам.

НА ЗДЫМКУ: васьмікласнікі 12-й школы горада Ірбіта ў Брэсцкай крэпасці-героі. Фота В. ГЕРМАНА.

СОВЕТСКИЙ СОЛДАТ

(Окончание. Начало на 5-й стр.)

607 были разгромлены советскими войсками и только 176 дивизий пришлось на долю американской, английской и других армий стран — членов антигитлеровской коалиции. Они, эти историки, хотели бы скрыть и тот факт, что из 50 миллионов жизней, унесенных второй мировой, — 20 миллионов советских людей. Кровь этих 20 миллионов обрызгает нас, живущих, защищать историческую правду, не позволять кому бы то ни было в угоду конъюнктурным политическим соображениям искажать истину.

В годы всенародной борьбы с фашизмом раскрылись в полной мере высокие боевые и нравственные качества советского солдата, воспитанного всем строем советской жизни. Это прежде всего любовь к родной земле и преданность идеалам социализма. Сплав этих двух чувств и образовал патриотизм нового качества: советский, социалистический патриотизм. Именно советский патриотизм, обостренная ответственность за судьбу дела социализма питали героизм и отвагу наших воинов, служили источником силы для борьбы и побед. Почему-то это решающее обстоятельство и сбрасывают со счетов иные представители буржуазного Запада, когда рассуждают о причинах боевых успехов Советской Армии.

Может возникнуть вопрос: не растеряны ли те ценности, тот нравственный капитал, которые так ярко проявились в годы войны против фашизма? Ведь с той поры минуло три десятилетия, и ныне солдатскую форму носят уже не сыновья, а внуки ветеранов.

Я часто бываю в воинских частях и с радостью убеждаюсь, что сегодняшние солдаты — достойная смена героям битвы с фашизмом. Не может не наполняться душа гордостью и спокойной уверенностью, когда видишь, как молодые защитники Родины управляют ракетными установками, сверхзвуковыми самолетами, атомными подводными лодками, водят быстроходные танки, действуют у электронно-вычислительных машин. У молодых солдат и офицеров, естественно, шире круг интересов и потребностей, чем у их отцов. Но в главном и основном они мало чем отличаются от людей старшего поколения: они исповедуют те же жизненные принципы, что и их отцы; у них нет иных идеалов, кроме идеалов коммунизма, — другой идеологии и другой морали они не приемлют.

Лучшие солдаты и офицеры, те, кто добивается наиболее высоких результатов в воинском труде, состоят в Коммунистической партии Советского Союза. И всегда, когда беседую с такими парнями, невольно вспоминаю фронтовую жизнь. Сколько раз перед трудными и решающими боями ко мне, старому коммунисту, приходили молодые товарищи с просьбой рекомендовать их в партию. Они хотели идти в бой коммунистами. Помню, только в дни января 1943 года, когда шли бои по разгрому окруженной под Сталинградом немецко-фашистской группировки войск, в ряды партии в нашей 65-й

армии вступило 1 700 бойцов и офицеров. Некоторых из них рекомендовал я.

Корни всех боевых успехов Советской Армии лежат в народной любви и поддержке. В годы войны с фашизмом советские люди в тылу терпели большие лишения: недоедали, плохо одевались, часто жили в холодных жилищах. Но мы, солдаты, не испытывали нужды ни в чем: ни в одежде, ни в продовольствии. Народ щедро снабжал свою армию всем необходимым. В первое военное время нам не хватало танков и самолетов. Рабочие, эвакуированные из западных районов страны в восточные тысячи предприятий, в короткий срок пустили эти предприятия в ход, наладили массовое производство оружия и боевой техники. На заключительном этапе войны Советская Армия уже имела значительное превосходство над врагом в танках и самолетах.

А какую неоценимую помощь действующим войскам на фронте оказывало местное население! Расскажу лишь об одном из многих примеров проявлений такой помощи. Перед форсированием Днепра осенью 1943 года надо было за одну ночь построить через широкую и многоводную реку мост. Вместе с саперами за дело взялись местные крестьяне, с приходом наших войск вернувшиеся из лесов в свои деревни. Они работали под огнем противника, и все же в точно назначенный час по новому мосту на правый берег пошли танки, артиллерия и другая боевая техника.

Ныне, в дни мира, Советская Армия тысячами прочнейших нитей связана со своим народом. Она — неотделимая его часть. В ее рядах проходит службу сыновья рабочих, крестьян, интеллигентов. Призыв в ряды армии у нас выливается в истинный праздник. Молодежь охотно идет в строй под овеянные славы знамена Вооруженных Сил СССР, ибо видит, каким уважением окружен человек, носящий воинскую форму, стоящий на страже мира и созидательного труда советского народа.

Служба в Советской Армии для молодого человека — хорошая жизненная школа, она закаляет нравственно и физически и, как правило, дает бойцу техническую специальность. В армии он зреет как активный член нашего социалистического общества. Тысячи моих коллег — военнослужащих являются депутатами Советов и вместе с другими депутатами — рабочими, крестьянами, представителями интеллигенции вершат государственные дела.

Советских солдат с полным основанием называют воинами-освободителями. Разбив военную машину гитлеровской Германии, они принесли избавление от фашистского ига народам Европы.

Над нашей Родиной ныне мирное небо. Но в мире еще существуют силы империалистической агрессии и войны, противящиеся разрядке международной напряженности. Зная это, советские воины держат порох сухим, всемерно крепят свою боевую готовность.

АПН.

Народный умелец з Івянца рэзчык па дрэве Апалянарый ПУПКО сярод сваіх работ.

Фота А. ДУДКІНА.

НА ДАРОГАХ ВАЙНЫ

Напярэдадні 30-годдзя Перамогі над фашыскай Германіяй у Маскве, які ў іншых гарадах краіны, адкрываюцца выстаўкі, прысвечаныя Савецкай Арміі і савецкаму народу ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Адною з такіх значных па сваёму зместу і мастацкай выразнасці выставак стала прадстаўленая часопісам «Советское фото» калекцыя выдатных работ беларускага фотажурналіста Васіля Аркашова «Па дарогах вайны».

Больш як 100 яго фатаграфій ахопліваюць перыяд ад таго дня, калі вораг вераломна напаву на нашу Радзіму, да гістарычнай Перамогі. Праз 30 гадоў зноў ажылі адзінтэны на плёнцы карціны баёў, будзённае франтавое жыццё, бяспачнасць жорсткага ворага.

У рэдакцыйным памяшканні часопіса «Советское фото», дзе экспануецца выстаўка, з ранняў ўжо людзі: ідуць воіны Савецкай Арміі, рабочыя, пісьменнікі; тут сустракаюцца былыя франтавікі. Сябе партрэты, зробленыя 30 год назад на фронце, убачылі Герой Савецкага Саюза С. Багамолаў і Л. Ціхмянаў.

Уважліва аглядаючы выстаўку В. Аркашова, пісьменнік Канстанцін Сіманаў запісаў у кнізе водгукаў: «...сапраўдная салдацкая работа — вышэйшая пахвалы не ведаю».

Былы армейскі фотажурналіст В. Аркашоў стварыў надзвычайны па маштабах і выразнасці фоталетапіс вайны. Ён адлюстравуе жорсткія баі, народ на вайне і будні фронту. Таленавіта апавядае фоталетапісец аб тым, як вялася масавая палітычная і культурная работа на перадавых пазіцыях і ў тыле. Камуністы былі душой і вядучай сілай арміі. В. Аркашоў паказаў, як перад баямі прымаў у партыю воінаў, які выдавалі ім партыйныя білеты, чыталі свежыя нумары «Правды», у якіх умовах працавалі франтавыя журналісты. Сціпла і праўдзіва паказаны мімалётныя канцэрты мастацкай самадзейнасці, адпачынак і быт воінаў, задушэўныя песні на прывалах, пісьмы з дому.

З рэдакцыі часопіса «Советское фото» выстаўка дакументальных фатаграфій В. Аркашова адправіцца ў вялікі шлях па ўсёй краіне. Яе чакаюць і ў Берліне.

Е. ІВАНОВ.

ФАКУЛЬТЭТ БУДУЧЫХ НАСТАЎНІКАЎ

Кожны год у нашай краіне сотні тысяч юнакоў і дзяўчат заканчваюць сярэднія школы [сёлета атэстаты сталасці атрымаюць 2,6 мільёна чалавек]. Кожны год сотні тысяч выпускнікоў школ паступаюць у вышэйшыя навучальныя ўстановы [1 верасня 1975 года адчыніцца дзверы інстытутаў і ўніверсітэтаў перад 400 тысячамі першакурснікаў]. Такім чынам, толькі адзін з шасці выпускнікоў стане студэнтам вышэйшай навучальнай установы. Астатнія паступаць у тэхнікумы і прафесійна-тэхнічныя вучылішчы, пойдуць на прадпрыемствы, у калгасы і саўгасы, дзе, як правіла, перш чым прыступіць да самастойнай работы, яны таксама пройдуць курс вучнёўства.

Аднак, — і гэта вельмі актуальная праблема, што стаіць зараз перад нашым грамадствам, — большасць сённяшніх дзесяцікласнікаў сваю будучыню звязваюць толькі з вышэйшай навучальнай установай. Адсюль вялікія конкурсы ў інстытуты, вытрымаць якія могуць, натуральна, не ўсе, расчараванне, крушэнне першых жыццёвых планаў. Гэтага маглі і не быць, калі б юнакі і дзяўчыны правільна ацанілі свае здольнасці, пазнаёміліся з цікавымі і карыснымі прафесыямі, настроілі сябе менавіта на рабочую спе-

цыяльнасць, якая, дарэчы, матэрыяльна забяспечвае чалавека не горш, а часам і лепш за прафесію, набытую ў інстытуце.

У рашэннях XXIV з'езда КПСС указвалася на тое, што неабходна актывізаваць работу па прафесійнай арыентацыі моладзі з улікам схільнасцей кожнага маладога чалавека, з аднаго боку, і патрэб народнай гаспадаркі ў кваліфікаваных кадрах, з другога.

Існуюць шмат форм прафесійнай арыентацыі. Гэта вытворчая практыка школьнікаў, дні адкрытых дзвярэй на заводах і ў навучальных установах, сустрэчы моладзі з людзьмі розных прафесій і г. д. Пытанні прафараментацыі займаюцца настаўнікі, кіраўнікі прадпрыемстваў, вучоныя. Няспынна вядуцца пошукі новых шляхоў прафесійнага адбору. З адным з іх мы пазнаёмім нашых чытачоў.

На дзвярах 101-й аўдыторыі Гродзенскага педагагічнага інстытута імя Я. Купалы незвычайны надпіс — «Факультэт будучых настаўнікаў». Але тут ён не выклікае ніякіх асаблівых эмоцый. Да новага факультэта паспелі ўжо прывыкнуць і ставяцца да яго як да будзённай,

нялёгкай і вельмі перспектыўнай справы.

А ў 1973 годзе, калі нарадзілася ідэя ФБН, былі і сумненне, і недавер, і скептыцызм. Як будзе працаваць факультэт, створаны на грамадскіх асновах? Ці прывабіць ён моладзь? Умовы прыёму дастаткова жорсткія: акрамя жадання стаць настаўнікам, трэба яшчэ вучыцца на «4» і «5», мець характарыстыку — рэкамендацыю са школы, якая б засведчыла высокую агульную культуру вучня, яго грамадскую актыўнасць. (На факультэт запрашаліся таксама маладыя рабочыя і калгаснікі з сярэдняй адукацыяй). Слухачоў ФБН чакала напружаная вучоба, якую яны павінны паспяхова сумяшчаць з заняткамі ў школе. І галоўнае — атрымаўшы атэстат аб заканчэнні факультэта, нават атэстат выдатніка, яны не мелі ніякіх прывілей перад іншымі абітурыентамі пры паступленні ў інстытут.

Але сумненні аказаліся дарэзнымі. На першую сустрэчу ў актовую залу інстытута прыйшлі не 150—200 чалавек, на якіх разлічвалі ў лепшым выпадку, а больш за 500. ФБН па чаў сваё жыццё.

Якую ж задачу паставіў перад сабой гэты першы і пакуль адзі-

ны ў краіне факультэт будучых настаўнікаў? Як сказана ў «Палажэнні аб ФБН», яго мэта ў «ажыццяўленні педагагічнай арыентацыі і пачатковай прафесійна-педагагічнай падрыхтоўкі навучэнцаў пераважна школ Гродзенскай вобласці і г. Гродна, якія маюць схільнасць да прафесіі настаўніка».

— Каля 80 працэнтаў усіх абітурыентаў, — гаворыць дэкан ФБН кандыдат педагагічных навук Пётр Кабрынец, — учарашнія выпускнікі сярэдніх школ краіны. Для многіх з іх выбар будучай прафесіі ў значнай ступені выпадковы. Гэта пацвярджаюць даследаванні сацыёлагаў, якія падлічылі, што кожны чацвёрты студэнт, атрымаўшы звесткі аб сваёй будучай прафесіі, адчувае расчараванне ў ёй. У выніку пэўная частка выпускнікоў працуюць не па спецыяльнасці, а калі і працуюць, то вышэй сярэдняга ўзроўню ім цяжка падняцца.

У прэстыжы сваёй прафесіі зацікаўлены ў першую чаргу самі вышэйшыя навучальныя ўстановы. Вось чаму мы лічым праблема прафесійнага адбору і нашай праблемай. Дагэтуль у нас, як і ў іншых педінстытутах, работа ў гэтым напрамку абмяжоўвалася школамі юных фізікаў, філолагаў і г. д., эпізодычнымі выездамі выкладчыкаў

у школы вобласці. Стварэнне ФБН адкрыла шырокія перспектывы ў рашэнні мнагаплановай праблемы педагагічнай арыентацыі.

Адно з першых заданняў, што атрымліваюць слухачы ФБН, — сачыненне на тэму «Мая любімая прафесія».

«Раней я лічыў прафесію настаўніка не вартай увагі, — піша ў сваім сачыненні Уладзімір Гольмант з вёскі Савічы Шчучынскага раёна, — увесь час сшыткі, кнігі, урокі. Але мае адносны да гэтай прафесіі змяніліся, калі мая маці адзначала 25-годдзе сваёй работы ў школе. Колькі сардэчных слоў было сказана ў яе адрас! У наш дом паштальён прыносіў тэлеграмы, паштоўкі з усіх канцоў краіны: з Мінска, Ленінграда, Гродна, Жытоміра, Львова, Віцебска, Іркуцка. Мама віншавалі яе былыя вучні, а цяпер геологі, маракі, будаўнікі, афіцэры...»

А як глыбока разумее адказнасць, што выпадае на долю настаўніка, гродзенскі школьнік Віктар Чабатароў! «Калі настаўнік ставіць адзнаку вучню, — піша ён, — то і вучань адначасова ставіць адзнаку настаўніку. За справядлівасць, за аб'ектыўнасць. І разам з ім гэтую адзнаку ставіць увесь клас. І лю-

ШТО ЗАПАЛА Ё СЭРЦА

Зборнік «Разам з камісарам», выпушчаны ў мінулым годзе выдавецтвам «Мастацкая літаратура», — ужо трэцяя кніга прозы народнага паэта Беларусі Пётруся Броўкі. Першая — аповесць «Каландры» — выйшла ў свет яшчэ ў 1932 годзе і расказвала пра жыццё калектыву рабочых Добрушскай папяровай фабрыкі «Герой працы». У 1956 годзе П. Броўка закончыў раман «Калі зліваюцца рэкі». Расказаў у ім, як жыхары трох суседніх калгасаў Беларусі, Літвы і Латвіі разам будавалі на возеры Дрысвяты міжквалгасную электрастанцыю «Дружба народаў». Сама па дзея, што лягла ў аснову сюжэта рамана, поўная глыбокага значэння. Асэнсоўваючы яе і многія іншыя факты нядаўняй і больш далёкай гісторыі народаў — суседзяў, П. Броўка напісаў хваляючы твор пра непарушную дружбу, братэрскую еднасць савецкіх народаў.

І вось новая кніга прозы П. Броўкі «Разам з камісарам» — аповяданні і аповесць «Донька-Даніель». Як і многія яго вершы апошніх гадоў, яна створана на аўтабіяграфічным матэрыяле, узнікла з успамінаў аб перажытым, з уражанняў і вобразаў, што жылі ў душы з дзіцячай і юнацкай пары.

Цыкл аповяданняў («Пачатак», «Разам з камісарам», «З драўляным сажнем», «Перапынёная вечарынка», «Анэтка», «Кантрабандысты», «Чырвоны аловак», «Зайздрасць і заспакаенне») пераносіць чытача ў беларускую вёску першых паслякстрычніцкіх гадоў, да самых вытокаў небывалых перамен у жыцці сялянства, якія прынесла Кастрычніцкая рэвалюцыя. Будучы паэт гэты сведкам і ўдзельнікам гэтых перамен: трынаццацігадовым падлеткам ён пачаў працаваць перапісчыкам у валасным ваенкамаце, потым быў справаводам у валасным выканкоме, рахункаводам у саўгасе, сакратаром камсамольскай ячэйкі, старшынёй сельсавета. Асабістыя ўражання, рэальныя рысы тых, з кім ён працаваў разам, хто вучыў

яго, памагаў зрабіць першыя крокі ў вялікае жыццё, і адлюстраваліся ў творах гэтага цыкла. Федзя і яго равеснікі, ад імя якога вядзецца расказ, аўтар аддаў шмат чаго з уласнай біяграфіі.

Аповяданні перадаюць непаўторны каларыт часу: сцэны вопісу маёмасці ў панскім двары, абрэзка зямлі ў фальваркоўца Альфрэда Жванскага, сутычкі з бандытамі і кантрабандыстамі, вечарыні ў ваенкамаце, выкрыццё самагоншчыкаў. Напісаны гэтыя сцэны з рэалістычнай дакладнасцю дэталю, ярка, маштабна.

Надзвычай цікавы вобраз валаснога ваеннага камісара камуніста Івана Будая — чалавека справядлівага, аддаючага рэвалюцыйным ідэалам, бязлітаснага да ворагаў Савецкай улады. Сэнс свайго жыцця ён бачыў у тым, каб тварыць людзям дабро. Камісар мог і пажартаваць, і дапячы таго, хто нядбайна ставіўся да справы, а часам быў і вельмі круты ў сваіх учынках. Але ва ўсім, што ён рабіў, бачыцца душэўная дабрыня, сапраўдная чалавечнасць.

Вобраз камісара Будая, як і іншыя вобразы з аповяданняў, моцны сваёй жыццёвай асновай. П. Броўку ёсць што сказаць чытачам пра людзей, сярод якіх ён жыў у юнацкія гады, пра маладосць свайго пакалення.

Пісьменнік паказвае, як сталелі, раслі духоўна юныя героі — Федзя і яго равеснікі, з якім запалам бралі яны на свае плечы нялёгкую справу будаўніцтва новага жыцця ў вёсцы. З далечы гадоў, з вышні сталега вопыту сёतो ў Федзевых учынках сапраўды выгледзе занадта наўным, і ў аповяданнях часам можна адчуць мяккую іранічную ўсмешку.

У іншай танальнасці напісана аповесць «Донька-Даніель».

«Многа мянушак было ў Донькі з нашага сяла», — так пачынаецца гэтая аповесць пра чалавека, якога аўтар называе «прывабным героем» сваіх дзіцячых гадоў. «Заўсёднага ў ім было

мала, ён вельмі часта мяняўся... Цяжка было ўгадаць, які будзе Донька на наступным тыдні».

Не мяняліся ў Донькі толькі хітраватая жмурнасць вачэй ды ледзь прыкметны скептычны выраз твару. Жыў ён сваім адметным, нікому не зразумелым жыццём. Заўсёды чагосьці прагла яго няўрымслівая душа, і ён час ад часу адлучаўся ў гарады «набрацца», як сам казаў, «розуму». Вярнуўшыся ж дадому, здзіўляў выскоўцаў нязвычайнымі пераменамі, якія адбываліся з ім за час вандраванняў, прыносіў у вёску словы, якіх тут і не чулі ніколі. Бывала, пераняўшы новую веру, прыходзіў у такой вопратцы, якую насілі прыхільнікі гэтае веры (аднойчы вярнуўся нават з паголенай галавой і «нешта тлумачыў пра алаха»). А то, падвучыўшыся ў горадзе сякому-такому рамязству, абвешчаў сябе краўцом або доктарам.

З Донькі смяяліся, ніхто ўсур'ез не прымаў яго здзівацтваў. Толькі дзеці гарнুলіся да яго. «Кожны новы ягоны вобраз, — піша аўтар, — дыхаў на нас нечым свежым, ён як бы выводзіў нас далей за межы вясковай глушы і пашыраў нашы далаягляды».

Вобраз Донькі — мастацкае адкрыццё аўтара. Такого характару, такой чалавечай індывідуальнасці яшчэ не было ў нашай літаратуры. Напэўна, многіх чытачоў усхваляе вобраз Донькі — дзівака з тонкай, вельмі ўражлівай душой, крышку смешнага і зусім безабароннага, няўрымслівага шукальніка, здольнага на розныя выдумкі, і ў той жа час зусім непрыстасаванага да жыцця. Вобраз чалавека, які надзвычай любіў жыццё і ніколі не журыўся, душа якога заўсёды рвалася на прастор. Чалавека, які хацеў уратаваць усіх ад бяды і няшчасцяў, але не ўратаваўся сам.

Кніга «Разам з камісарам» радуе свежасцю і мастацкай навізнай вобразаў, псіхалагічнай пранікнёнасцю ў раскрыццё чалавечых характараў.

Янка КАЗЕКА.

Тэма Вялікай Айчыннай вайны з'яўляецца адной з вядучых у творчасці мастака-графіка Аляксандра Мельянца. У гады вайны ён партызаніў у Лельчыцкім раёне. Хадзіў на «железку», удзельнічаў у разгроме фашысцкіх гарнізонаў, а ў вольны час таленавіты баец маляваў партрэты сяброў па атраду, эпізоды з баявога жыцця.

Ваенныя ўражання пакладзены ў аснову многіх работ мастака. Ён стварыў партрэтную галерэю герояў вайны: Веры Харужай, Ціхана Бумажкова, Васіля Казлова, легендарнага партызана дзеда Талаша і іншых. Мельянец — таксама аўтар серыі партрэтаў рускіх пісьменнікаў і паэтаў, нашых сучаснікаў.

НА ЗДЫМКУ: А. МЕЛЬЯНЕЦ, «Ля вогнішча».

ЗДЗЕЙСНЕНАЯ МАРА

Гамяльчанін Пётр Шалюта з юнацкіх гадоў захапляўся жывапісам, марыў стаць мастаком. Але лёс распарадзіўся інакш — спачатку вайна, а пасля шматгадовая служба ў Савецкай Арміі. Пасля звальнення з Узброеных Сіл афіцэр запаса вярнуўся ў родны Гомель, паступіў у мастацкую студыю Палаца культуры імя У. І. Леніна. У 1967 годзе адбылася яго першая персанальная выстаўка. Прыйшлі і першыя творчыя поспехі. Карціна П. Шалюты «Статак у лесе» на абласной выстаўцы твораў самадзейных мас-

такоў была ўдасцена дыпломна першай ступені, а такія палотны, як «Жыта» і «Квітнеючы луг», з поспехам экспанаваліся на рэспубліканскай і ўсесаюзнай выстаўках самадзейнага мастацтва.

Цяпер Пётр Яфімавіч працуе над трыпціхам аб партызанскай барацьбе на Гомельшчыне. У гэтай рабоце мастак вырашыў паказаць народных мсціўцаў атрада «Бальшавік». Адна з частак трыпціха расказае аб традыцыйнай сустрэчы ветэранаў ля «Партызанскай крынічкі» ў Чонкаўскім лесе.

Ф. ЗАЙЦАЎ.

боў да настаўніка складаецца з такіх адзнак».

Галіна Хаткевіч (вёска Гадзілуны Астравецкага раёна) марыць аб рабоце, каб ісці на яе, «як на свята, што цягнецца ўсё жыццё». Для яе — гэта работа настаўніка. Дзяўчына разумее бадай што галоўнае ў прафесіі педагога: «Маленькі чалавек — не будучы чалавек. Ён ужо чалавек».

«Вырашыць стаць настаўнікам — толькі палова справы. Трэба выбраць свой любімы прадмет. Для мяне гэта беларуская мова і літаратура. Ведаць дасканала і перадаць свае веды дзецям, каб у іх на ўсё жыццё засталася любоў да роднай мовы, свайго кутка, роднай Беларусі, я лічу вельмі важным» (Марыя Лайбіс, вёска Навялікі Лідскага раёна).

Нельга без хвалявання чытаць гэтыя радкі, напісаныя часам зусім дзіцячым почыркам. У іх спеласць думкі, высокая грамадзянскасць, усведамленне адказнасці свайго выбару. Каб дапамагчы такім юнакам і дзяўчатам ажыццявіць заветную мару — стаць педагогамі, і створаны факультэт будучых настаўнікаў.

Заняткі на ФБН праводзяцца два разы ў месяц, для завочнікаў чатыры разы на год наладжваюцца сесіі. Формы заняткаў самыя разнастайныя: лекцыі, семінары, алімпіяды, лабараторныя і кантрольныя работы. Усе слухачы праходзяць у школах педагагічную практыку.

Іх дзейнасць у якасці піянерскіх вожыкаў, памочнікаў класных кіраўнікоў і інш. улічваецца пры выданы атэстата.

Кожны завочнік мае свайго куратара — студэнта — першаккурсніка, які перапісваецца са слухачом, дапамагае яму выконваць навучальныя праграмы. Кантроль над работай завочнікаў ажыццяўляе не толькі ФБН, але і настаўнікі мясцовых школ, да якіх звярнуўся дэканат.

Вопыт, набыты факультэтам, унёс свае карэктывы ў яго работу. Тэрмін навучання, разлічаны зграз да аднаго года. Першыя выпускнікі сталі ўжо студэнтамі Гродзенскага педінстытута. Яны выгядна адрозніваюцца ад іншых першаккурснікаў: у іх хутчэй прайшоў працэс адаптацыі, адрозна актыўна ўключыўшыся ў вучобу, яны паспяхова здалі зімовую экзаменацыйную сесію.

Але далёка не ўсе закончыўшыя ФБН вытрымалі конкурс пры паступленні ў інстытут. Дэкан і яго калегі лічаць, што неабходна, не зніжаючы ўвагі да педагагічнай арыентацыі, узмацніць работу па падрыхтоўцы слухачоў па экзаменацыйных дысцыплінах.

Так, пытанні шмат. Але глыбокая перакананасць у вялікай важнасці справы, якую робіць факультэт, — гарантыя таго, што яны будуць паспяхова выршаны.

Тамара РЭУТОВІЧ.

Беларускі дзяржаўны акадэмічны тэатр імя Я. Купалы рыхтуе да пастаноўкі п'есу Уладзіміра Біль-Белацаркоўскага «Штурм», якая востра ўжо 47 год не сходзіць са сцэны савецкіх тэатраў. НА ЗДЫМКАХ: заслужаны артыст БССР Г. ГАРБУК (справа) і артыст В. АНІСЕНКА на рэпетыцыі; рэжысёр спектакля Ю. КАЛАНТАРОЎ.

ХРОНІКА КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

ВА УСЕСАЮЗНЫМ фотаконкурсе, які адбыўся ў горадзе Шостка Сумскай вобласці, паспяхова дэбютавалі члены магілёўскага фотаклуба. Работы магіляўчан П. Ціш-

коўскага «Канец лета», В. Скарабагатава і З. Шэгельмана «Па першай лыжні» адзначаны дыпламамі.

ПРЫ ПАЛАЦЫ культуры Гродзенскага хімічнага камбіната імя Прытыцкага пачаў працаваць піянерскі тэатр.

З захапленнем працуюць юныя артысты над першай пастаноўкай — камедыяй Д. Фанвізіна «Недаростак».

У МАГІЛЕВЕ экспануецца перасойная выстаўка твораў беларускіх мастакоў, прысвечаная 30-годдзю Вялікай Перамогі.

Каля 40 палотнаў і скульптур народнага мастака СССР З. Азгура, народных мастакоў рэспублікі І. Ахрэмчыка, В. Цвіркі і іншых вядомых майстроў уваскрашаюць суровыя і гераічныя дні вайны.

ПРА КАЛЕКЦЫЮ лясной скульптуры мінскага журналіста Мікалая Магільнага я чула шмат цікавага. Ведала, што ён дыпламант рэспубліканскай выстаўкі самадзейнага мастацтва, што яму прысвечаны кінаарыс студыі «Беларусьфільм». Жаданне ўбачыць гэтыя творы прывяло мяне ў дом М. Магільнага. Я сапраўды ўбачыла адмысловыя фігуркі з карэнняў, галінак, шышак, пачула цікавы расказ мастака:

— Захапленне прыйшло не адразу. Спачатку скептычна ставіўся да таго, як сур'ёзныя, дарослыя людзі, паказваючы ўсялякія сучкі - карэньчыкі, сцярджалі, што гэта скульптура. Потым неяк трапіў на выстаўку. Тады падумалася: сапраўды, у іх нешта ёсць ад самой прыроды, толькі

ЗНОЙДЗЕНА І ЗАХАВАНА

трэба мець фантазію, каб выдаліць пабочнае, дапамагчы праявіцца лініям, малюнку. Выстаўка драўляных казачных скульптур С. Канёнківа канчаткова пераканала: прырода—найлепшы мастак; калі не пашкадуеш часу і працы, убачыш яе твор. Вось такім чынам гэтая прыгажуня паклала пачатак маёй калекцыі.

На далоні ў Мікалая Васільевіча—«царэўна-лебедзь». Грацыёзную фігурку ён убачыў сярод карэнняў дрэва, вывернутага з зямлі бурай. А вась «мурашкаеда» мастак знайшоў проста на дарозе: пляскаў сучок, адпаліраваны коламі машыны і нагамі пешаходаў, сам прасіўся ў рукі.

Увесь час на паліцах з'яўляюцца новыя фігуркі, цэлыя кампазіцыі, але ўласныя творы займаюць даволі сціплае месца ў своеасаблівым музеі М. Магільнага, даўняга і заўзятга збіральніка прадметаў сялянскага побыту XIX—пачатку XX стагоддзяў.

У гэтым музеі, дзе няма папярэджваючых надпісаў, наведвальнікі могуць не толькі разглядаць экспанаты, дакранацца да іх, але і назіраць, як некаторымі з іх карыстаюцца

гаспадары. У калекцыі каля дзвюх тысяч прадметаў—вырэбы з дрэва і бяросты, медная і масянжовая чаканка, мастацкае каванне, пляценне з саломя і ласы, ткацтва. І кожная рэч: прасніца ці ўпрыгожаны разьбой драўляны карэц, ручнік з мудрагелістым узорам ці ліпава дуплянка для меду—усё сведчыць аб таленце і майстэрстве беларускага селяніна, яго імкненні ўпрыгожыць сваё жыццё.

Толькі меднага і масянжовага начыння ў калекцыі больш за 500 экзemplяраў. Трэба было валодаць і майстэрствам, і цярдненнем, каб з меднага ліста выбіць, напрыклад, глян. З гэтым рамяством выдатна спраўляліся народныя ўмельцы—меднікі, бляхары, кавалі. На паліцы цэлае сямейства меднага рыштунку. Яно начышчана да чырвонага бляску: так некалі гаспадыні выстаўлялі яго перад святкам.

Са сваіх вандровак па Беларусі прывёз Мікалай Васільевіч такарны ручны станок для вырабы верацён, драўляны цыркуль для сталярных работ, іншыя прылады працы. Цікавая калекцыя бязменаў, замкоў, званочкаў.

Высокую ацэнку працы нястомнага збіральніка далі вучоныя — супрацоўнікі Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР: «Калекцыя М. Магільнага мае вялікую этнаграфічную і мастацкую каштоўнасць».

Л. ГАЛAVANAВА.

НА ЗДЫМКАХ: экспанаты з калекцыі М. Магільнага.

ПРЫГАЖОСЦЬ У ЗВЫЧАЙНЫМ

...Велізарныя навальнічныя хмары зацягнулі неба. Узняўся моцны вецер. Зашумеў у лістоце дрэў, прыгнуў траву да зямлі. Глядзіш на акварэль—і нібы чуеш вышце ветру, шэпт травы. І на душы—трывога. Зусім інакш—радасна, усхвалявана, зухавата—напісана акварэль «Вясна. Балотца ў Крыжоўцы». Усё тут радуе вока—і празрыстыя веснавыя фарбы, і любасць аўтара да таго, што адлюстроўвае.

Ва ўсім Паўла Красавіна адчувае паэтычнасць, непаўторнасць. Яна ўмее бачыць прыгажосць у звычайным.

— Маляваць люблю з дзяцінства, — расказвае Паўла Іванаўна. — Але вучыцца гэтаму не

давялося. Бацька мой 'рана' памёр. Нас было чацвёра сяцёр. Таму пасля школы пайшла працаваць. Сур'ёзна занялася жывапісам гадоў пятнаццаць назад...

Спачатку гэта былі копіі. Красавіна захапілася Айвазоўскім. Напісала яго «Дзевяты вал», потым «Блакітныя далі» Шышкіна. Прайшло два гады, і з'явіўся яе першы эцюд з натуры. З таго часу, як толькі выдаецца вольная хвіліна, лабарантка медінстытута Паўла Красавіна выязджае за горад—на эцюды.

Беражліва захоўвае Паўла Іванаўна дыплом за ўдзел у выстаўках самадзейных мастакоў. Адна з апошніх узнагарод—дыплом I ступені—уручана П. Красавінай як удзельніцы Мінскай абласной выстаўкі самадзейнага выяўленчага мастацтва «Слава працы». Двойчы Паўла Іванаўна ўдзельнічала ў рэспубліканскіх выстаўках прафесійных мастакоў-акварэлістаў.

В. БАЛАЗОУСКАЯ.

Вясковыя хлапчүкі.

Фота У. КАШКАНА.

СТАЯЦЬ НАД НЁМАНАМ ДУБЫ

Словы Адама РУСАКА Музыка Ігара ЛУЧАНКА

УМЕРАНА, ВЫРАЗНА

1. СТА - ЯЦЬ НАД НЁ_МА_НАМ ДУ_БЫ, А -
 - СІА_КІ_ВО_ЛА_ТЫ СТА_ЯЦЬ, НЯ_МА НА СВЕ_ЦЕ СІ_ЛЫ ТОЙ, КАБ
 ІХ СПА_ЛІЦЬ, КАБ ІХ ЗЛА_МАЦЬ. РА_СТУЦЬ СЫ_НЫ_БАГАТЫРЫ, П'ЮЦЬ
 СО_КІ НЁ_МА_НСКІХ КРЫ_НІЦ, І РАЗ_ВІ_ВА_ЮЦЬЦА АБ ІХ МА_
 -ЛАН_КІ ГРОЗ_НЫХ НА_ВАЛЬ_НІЦ. 2.31 - /
 - ЧЭР_НІЙ ЦІ_ХА_Ю ПА_РОЙ. // _ЛЫ_ШУЦЬ Ю_НЫХ БУС_ЛЯ_НІТ.

А...

А...

НА Р_У_КАХ СВА_ІХ ДУ_БЫ КА_ЛЫ_ШУЦЬ Ю_НЫХ БУС_ЛЯ_НІТ.

Стаяць над Нёманам дубы,
 Асілкі-волаты стаяць,
 Няма на свеце сілы той,
 Каб іх спаліць, каб іх
 зламаць.

А як збярэцца карагод,
 Узыдзе месяц над ракой,
 І песню слухаюць дубы
 Вячэрний ціхаю парой.

Растуць сыны-багатыры,
 П'юць сокі нёманскіх
 крыніц,
 І разбіваюцца аб іх
 Маланкі грозных навальніц.

Стаяць над Нёманам дубы,
 Асілкі-волаты стаяць,
 Няма на свеце сілы той,
 Каб іх спаліць, каб іх
 зламаць.

Зімой і летам, дзень і ноч
 Дубы вартуюць родны край,
 Над імі лётаюць буслы,
 А каля іх квітнее гай.

Вясна расквеціла сады,
 І шэпча вяз каля прысад,
 А на руках сваіх дубы
 Калышучь юных буслянят.

ДЗЕЦЯМ ПЛАНЕТЫ

Вырабы Баранавіцкага філіяла вытворчага аб'яднання «Мір» — пластмасавыя і драўляныя лялькі — з задавальненнем купляюць не толькі гараджане, але і госці з розных куткоў краіны.

— У 1944 годзе я вызваляў Брэст, а нядаўна, праз 30 гадоў, зноў пабываў у гэтым горадзе, сустрэўся з гасціннымі беларусамі. На памяць аб сустрэчы павязу ў родны Туркменістан не

толькі значкі і альбомы аб крэпасці - героі, але і лялькі для ўнукаў — сімвал веры ў сонечную будучыню, — гаворыць былы франтавік Кадыр Худайкулаў.

Баранавіцкія лялькі прыносяць радасць і дзецям іншых краін свету. Вырабы аднаго з лепшых прадпрыемстваў горада экспартуюцца ў Канаду і Швецыю, Італію і Францыю, ГДР і Венгрыю.

ГУМАР

— У чым справа? Чым ты так усхваляваны?
 — Я напісаў бацьку, каб ён прыслаў мне грошы для пакупкі некаторых кніг.
 — Ну і што ж?
 — Ён прыслаў мне кнігі.

Настайнік вучню:
 — Я з задавальненнем настаў вай табе двойку, але не маю права завышаць адзнаку.

Дзве сяброўкі размаўляюць:
 — Я так удзячна Джэму, што ён дапамог мне забыць Джона...
 — А хто быў гэты Джон?
 — Той, хто дапамог мне забыць Джэка...

— Дарагая, мужчыны вялікія дурні. Уяві сабе, усякі раз, калі мне патрэбны грошы, я наладжваю мужу скандал і пагражаю паехаць да мамы ў правінцыю...
 — І гэта дапамагае?
 — Вядома! Кожны раз ён дае мне грошы на білет.

Муж вяртаецца дамоў. Жонка саркастычна гаворыць:
 — Віншую цябе! Як гэта табе прыйшло ў галаву купіць нашаму П'еру небіткую цацку?..
 — Ён яе разбіў? Дробязь, гэта не так страшна...
 — Не страшна?! Ён гэтай цацкай перабіў увесь посуд.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
 ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга
 друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
 Зак. № 312.